

ဝိညာဏ်၏ နှင့် အာရုံ၏

VIEW OF LIFE
THROUGH
PAṬICCASAMUPPĀDA

၄

ကျိက္ခလော့ ဆရာတော် ဦးစန္ဒာဝရာဘိဝံသ

ပထမကျော်၊ သာသနဓမ္မာစရိယ

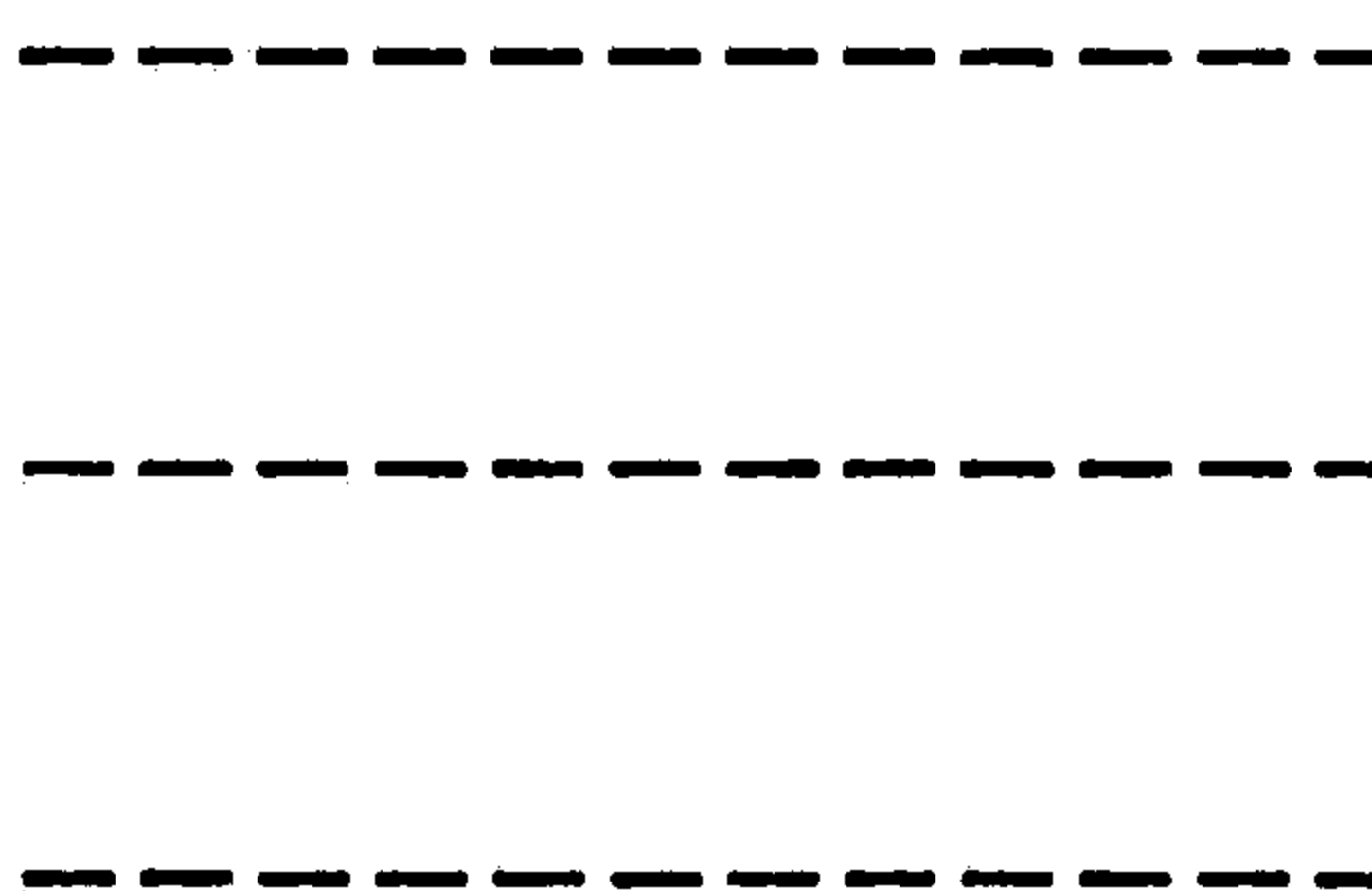
သကျသိဟဓမ္မာစရိယ၊ စေတီယင်္ဂဏဓမ္မာစရိယ

M.A.Srilanka

နုလရတနာစာစဉ်(၁)

မေတ္တာဖြင့်
ဖြန့်ဝေလှူဒါန်းပါသည်။

သို့



မှ

ကျိက္ကလော့ဆရာတော်၏ စာအုပ်ပိုက်နှိပ်ရန်
မတည်လူဒါန်းသူဓမ္မဒါနကုသိုလ်ရှင်များ

- ၁။ ဦးတင်ငြိမ်း၊ ဒေါ်မိုးမိုးလှိုင်
Holiday မိသားစု
ဖိုးစိန်လမ်း၊ ရန်ကုန်။
- ၂။ ဦးသန့်ဇင် (FAO)
ဒေါ်ညွန့်ညွန့်သိန်း
သမီး ဝတ်ပုံသန့်
၁၆/၁၊ အင်းလျားလမ်း၊
ရန်ကုန်။
- ၃။ ဦးဝင်းအောင်
ဒေါက်တာ ဒေါ်ခင်ဝင်းကြည်
မိသားစု
(Woodland Co., LTD.)
တက္ကသိုလ်ရိပ်သာလမ်း၊
အောင်ဇေယျလမ်းသွယ်၊
ရန်ကုန်မြို့။

ကျိက္ကလော့ဆရာတော်
ဘဒ္ဒန္တ ဓန္ဒာဝရာဘိဝံသ

၏

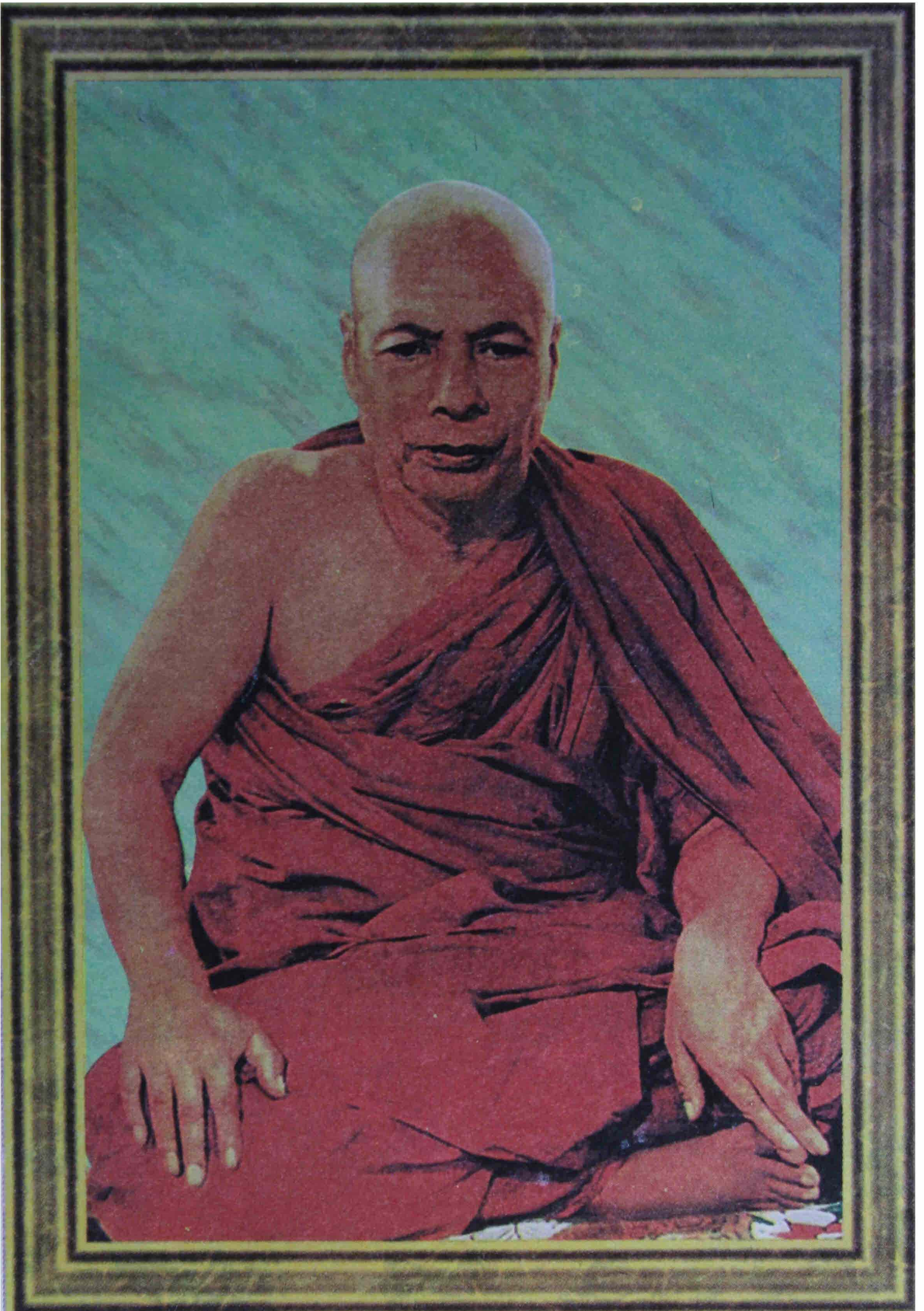
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် နှင့် ဘဝအမြင်

*VIEW OF LIFE THROUGH
PATICCASAMUPPĀDA*

- စာမူခွင့်ပြုအမှတ် - ၄၄၂ / ၂၀၀၀ (၆)
- မျက်နှာပုံခွင့်ပြုအမှတ် - ၃၈၃ / ၂၀၀၀ (၇)
- ပုံနှိပ်ခြင်း - ပထမအကြိမ်
- အုပ်ရေ - (၁၀၀၀)
- တန်ဖိုး - (၂၀၀) ကျပ်
- ထုတ်ဝေသည့်လ - ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်၊ ဩဂုတ်လ



- ထုတ်ဝေသူ - ဒေါ်ရွှေအိမ် (မြ-၀၁၂၉၉)
တိုင်းလင်းစာပေ
အမှတ် ၈ / ၆၅ အုပ်စု-၃၊
အောင်သိဒ္ဓိလမ်း၊
စော်ဘွားကြီးကုန်း၊
အင်းစိန်၊ ရန်ကုန်။
- ပုံနှိပ်သူ - ဒေါ်ကျင်လှိုင် (၀၃၂၄၉)
ကျော့အောင် အော့ဖ်ဆက်
အမှတ် ၇၈၊ ၄၄-လမ်း၊
ဗိုလ်တထောင်၊ ရန်ကုန်။



ကျေးဇူးတော်ရှင် အဂ္ဂမဟာ ပဏ္ဍိတ မိုးကုတ်ဆရာတော်ဘုရားကြီးပုံ။

ဘဒ္ဒန္တစန္ဒာဝရာတိဝံသ
ပထမ



မာ တိ ကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	တမျက်နှာ
၁။	ခန္ဓာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ၁
၂။	အလ္လဘတစ်ခုသည် ဘဝတစ်ခု ၃
၃။	ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အလို ဘဝရှစ်မျိုး ၂၁
၄။	ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နှင့် ဘဝအမြင် ၃၁

ခန္ဓာပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်

“ကျေးဇူးတော်ရှင် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ မိုးကုတ်ဆရာတော် ဘုရားကြီးက ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ခန္ဓာပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၊ စာပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် လို့ နှစ်မျိုးခွဲပြထားပါတယ်။ စာအုပ်ထဲမှာ နားလည်ရမယ့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို စာပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်လို့ခေါ်ပြီး မိမိဉာဏ်နဲ့ နားလည် ရမယ့် ခန္ဓာရဲ့ ကျိုးကြောင်းဖြစ်စဉ်ကတော့ ခန္ဓာပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဖြစ်ပါတယ်။ ခန္ဓာဆိုတာ ဘဝတစ်ခုပဲ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ကျိုးကြောင်း ဆက်သွယ်မှုနဲ့ ဘဝတစ်ခုဖြစ်ပေါ်လာပုံကို ဒီနေ့ ရှင်းပြပေးသွား မှာဖြစ်ပါတယ်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို အခြေခံပြီး တွေ့လာရတဲ့ ဘဝရဲ့ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်ကို အဘိဓမ္မာသဘာဝနှင့်ယှဉ်ပြီး နည်းအမျိုးမျိုးနဲ့ ပြောပေးသွားမှာပါ”

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရား (၁၂) ပါး

“ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားဆိုတာ အင်္ဂါအားဖြင့် (၁၂)ပါးရှိပါ တယ်။ (၁၂)ပါးကတော့ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊



သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါနံ၊ ဘဝ၊ ဇာတိ၊
 ဇရာ မရဏတို့ ဖြစ်ပါတယ်။ အလွှာခေါ် အုပ်စုအနေနဲ့ကြည့်ရင်
 လေးလွှာ လေးအုပ်စုရှိပါတယ်။ ပါဠိမှာတော့ “စတုသင်္ခေပါ” လို့
 ဒီလိုဆိုတယ်။ အုပ်စုလေးခုကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် စက်ဝိုင်းစာရွက်နဲ့
 ကြည့်ရင် ပိုရှင်းပါတယ်။ စက်ဝိုင်းတစ်ကွက်ဟာ အုပ်စုတစ်ခုပေါ့။
 စတုသင်္ခေပါဆိုတာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားကို အကျဉ်းချုပ်ကြည့်ရင်
 အုပ်စုလေးခုဖြစ်တယ်လို့ ဒီလိုအဓိပ္ပာယ်ရပါတယ်။ အုပ်စုလေးခု
 ရှိတဲ့အထဲမှာ နံပါတ်တစ် အုပ်စုက အတိတ်အကြောင်းတရား၊
 နံပါတ်နှစ် အုပ်စုက ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးတရား၊ နံပါတ်သုံးအုပ်စုက
 ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းတရား၊ နံပါတ်လေးအုပ်စုက အနာဂတ် အကျိုး
 တရားဆိုပြီးတော့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရား (၁၂)ပါးကို အုပ်စုလေးခုနဲ့
 ခွဲဝေထားပါတယ်”

“အဲဒီမှာ နံပါတ်တစ်အုပ်စုက အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ နံပါတ်
 နှစ်မှာ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊
 နံပါတ်သုံးမှာ တဏှာ၊ ဥပါဒါနံ၊ ကမ္မဘဝ၊ နံပါတ်လေးကျတော့
 ဇာတိ၊ ဇရာ မရဏ ဒါအားလုံးသိပြီးကြပြီဖြစ်ပါတယ်”



အလ္လှာတစ်ခုသည် ဘဝတစ်ခု

“ဒီတော့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ရဲ့ အလ္လှာတစ်ခု၊ အုပ်စုတစ်ခုသည် ယောဂီတို့ရဲ့ ဘဝတစ်ခုဖြစ်တာမို့ ပထမဆုံးဖြစ်တဲ့ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ ဆိုတဲ့ တရားနှစ်ပါးဟာ အဘိဓမ္မာအမြင်နဲ့ ပြောရရင် ယောဂီတို့ ရဲ့ ဘဝတစ်ခုပါပဲ။ ဟုတ်တယ်မဟုတ်လား။”

“ဟုတ်ပါတယ်ဘုရား။”

“အဝိဇ္ဇာနဲ့ သင်္ခါရတရား နှစ်ပါးဖြစ်နေတာဟာ ဘဝတစ်ခု ဖြစ်နေတာပါ။ ဘာဖြစ်နေတာလဲ”

“ဘဝတစ်ခုဖြစ်နေတာပါဘုရား။”

“ဒီတော့ လောကမှာ ပညာရှိများက ဘဝရဲ့အဓိပ္ပာယ်ကို အမျိုးမျိုးပဲ ဖွင့်ဆိုကြတယ်ပေါ့လေ။ ဘဝဆိုတာ ဘယ်လိုဟာလဲ၊ ဘယ်လိုသဘောရှိတာကို ဘဝလို့ခေါ်သလဲ စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုး တွေးကြ ခေါ်ကြတယ်၊ အဖြေရှာကြတယ်”



“ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်ကြီး ဟောတော်မူတဲ့ ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ်တရားတော်နဲ့ ယှဉ်ကြည့်လိုက်တော့ ဘဝဆိုတာ တခြားမှ မဟုတ်ဘဲ၊ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရပဲ။ ဒီလိုပြောလို့မရဘူးလား”

“ရပါတယ်ဘုရား”

“ဘယ်လိုနည်းနဲ့ ပြောလို့ရသလဲဆိုရင် အဝိဇ္ဇာဆိုတာ ဘယ်လိုသဘောပါလိမ့်”

“မသိတဲ့သဘောပါဘုရား”

“ဘာကိုမသိတာလဲဆိုရင်”

“အမှန်ကိုမသိတာပါဘုရား”

“ဘဝတွေရလာတာဟာ ဒုက္ခသစ္စာတွေရလာတာပါလားလို့ အမှန်အတိုင်း သူမသိဘူးတဲ့”

“မှန်လှပါဘုရား”

“သင်္ခါရဆိုတာပြုလုပ်အားထုတ်တဲ့သဘောပါ၊ ဘာတဲ့လဲ”

“ပြုလုပ်အားထုတ်တဲ့သဘောပါ ဘုရား”

“အဝိဇ္ဇာနဲ့ ယှဉ်တွဲနေတဲ့ သင်္ခါရဖြစ်တော့ ရိုးရိုးပြုလုပ်မှာ လား၊ မသိသလိုပြုလုပ်မှာလား”

“မသိသလို ပြုလုပ်မှာပါဘုရား”

“ဟုတ်တယ်၊ မသိသလို ပြုလုပ်မှာ၊ အဲဒီတော့ ယောဂီ တို့ကပြောမယ်၊ ဟာ-ငါတို့ကတော့ အမှန်တွေ လုပ်နေတာပဲ၊ အမှန်တွေ ပြောနေတာပဲ၊ အမှန်တွေ ကြံတွေးနေတာပဲလို့၊ ဒါပေမယ့် (၃၁)ဘုံအတွင်း ကျင်လည်နေရတဲ့ သတ္တဝါတိုင်းရဲ့

အလုပ်တွေ၊ အပြောတွေ၊ အတွေးတွေဟာ ဘယ်နည်းနဲ့မှ အမှန် မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ ဖြစ်နိုင်ပါ့မလား”

“မဖြစ်နိုင်ပါဘုရား”

“အမှန်မတွေ့လို့ (၃၁)ဘုံအတွင်း ကျင်လည်နေရတာပေါ့”

အမှန်တရားတွေ သူနဲ့မတွေ့သူ

“ဟော-ဘုရားရဟန္တာတွေကျတော့ အမှန်ကို တွေ့သွား ကြပြီ။ အမှန်တွေ့သွားပြီဆိုရင်ပဲ အမှန်တွေ လုပ်နေပြီ၊ အမှန် တွေပြောနေပြီ၊ အမှန်တွေကိုပဲ တွေးနေကြနေကြပြီ။ သူတို့ကျတော့ (၃၁)ဘုံအတွင်း ကျင်လည်ဦးမှာလား၊ (၃၁)ဘုံမှ လွန်မြောက် သွားကြမှာလား”

“(၃၁)ဘုံမှ လွန်မြောက်သွားကြမှာပါဘုရား”

“အမှန်တွေ့သွားလို့၊ အမှန်သိသွားလို့ (၃၁)ဘုံမှ လွတ် သွားကြသူတွေ အများကြီးပါ။ ဟုတ်တယ်မဟုတ်လား၊ ဂင်္ဂါဝါဠု သဲစုမက ပွင့်တော်မူခဲ့ကြတဲ့ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးတွေ အခု (၃၁)ဘုံအတွင်း ရှိသေးလား”

“မရှိတော့ပါဘုရား”

“အမှန်တွေ့သွားကြလို့၊ အမှန်သိသွားကြလို့ (၃၁)ဘုံမှ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့် ရသွားကြပါပြီ။ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ် ကြီးတွေရဲ့ တပည့်သာဝကအဆက်ဆက် ရဟန္တာမထေရ်မြတ် ကြီးတွေလည်း တခြားပုဂ္ဂိုလ်တွေလား၊ အမှန်တရားကို တွေ့သွား ကြသူတွေလား”

“အမှန်တရားကို တွေ့သွားကြသူတွေပါဘုရား”

“ဒီလိုဆိုရင် (၃၁)ဘုံအတွင်း ကျင်လည်နေရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် တိုင်းဟာ အမှန်တရားကို တွေ့ပြီးကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေလား၊ မတွေ့ သေးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေလား”

“မတွေ့သေးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေပါဘုရား”

“ဟာ-ဒီလိုဆိုရင် အမှန်တရားမတွေ့သေးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် တိုင်းဟာ အဝိဇ္ဇာနဲ့ အသက်ရှင်နေရတာပေါ့”

“မှန်လှပါဘုရား”

“အမှန်တရားကို မတွေ့ကြဘူးဆိုရင် မျက်စိကန်း လမ်း သွားသလိုပါပဲ၊ အမှန်ရောက်ပါ့မလား”

“မရောက်ပါဘုရား”

“လုပ်တော့လဲ အမှန်တွေလုပ်မိပါ့မလား”

“မလုပ်မိပါဘုရား”

“ပြောတော့လဲ အမှန်တွေ ပြောမိပါ့မလား”

“မပြောမိပါဘုရား”

“တွေ့တော့လဲပဲ”

“အမှန်တွေ မတူးမိပါဘုရား”

“သူတို့လုပ်တာ၊ ပြောတာတွေ ဘယ်လောက်ပဲ မှန်တယ် ပြောပြော တကယ်ကတော့ မမှန်ဘူး”

“မှန်လှပါဘုရား”

“ဘာကြောင့်လဲဆိုရင် အဝိဇ္ဇာရှိနေလို့”

“မှန်လှပါဘုရား”

“သောတာပန်တွေ၊ သကာဒါဂါမ်တွေ၊ အနာဂါမ်တွေ အမှန် တရားကို တွေ့တန်သလောက် တွေ့ပြီးပြီ၊ ဒါပေမယ့် ရာနှုန်းပြည့် မဟုတ်သေးဘူး”

“မှန်လှပါဘုရား”

ဘဝဆိုတာ

“အဲဒါကြောင့် နံပါတ်တစ်အတွက် အဝိဇ္ဇာနှင့်သင်္ခါရဆိုတဲ့ တရားနှစ်ပါးကိုကြည့်ပြီးတော့ အဖြေထုတ်လိုက်မယ်ဆိုရင် ဘဝ ဆိုတာဟာ အမှန်မသိသူတွေရဲ့ မသိသလို လျှောက်လှမ်းနေရတဲ့ ခရီးရှည်ကြီးကို ခေါ်တာပါ”

“မှန်လှပါဘုရား”

“မသိသလို လျှောက်လှမ်းနေရတဲ့ ခရီးရှည်ကြီးကို ဘယ်လို ခေါ်ပါလိမ့်”

“ဘဝလို့ခေါ်ပါတယ်ဘုရား”

“ဘဝလို့ခေါ်တယ်၊ ဒီလိုသဘောပေါက်ရမယ်နော်”

“မှန်လှပါဘုရား”

“အဝိဇ္ဇာဆိုတာ မသိတာ၊ သင်္ခါရဆိုတာက လျှောက်လှမ်း နေရတာ၊ အဲဒီလိုမသိသလို လျှောက်လှမ်းနေရတဲ့ ခရီးရှည်ကြီး ကို ဘယ်လိုခေါ်ပါလိမ့်”

“ဘဝလို့ခေါ်ပါတယ်ဘုရား”



အမှတ်နှစ်အလွှာ

“နောက်တစ်ခါ နံပါတ်နှစ်အကွက်ကို ကြည့်လိုက်တော့
ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတနာ၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာလို့ တရား
ငါးမျိုးတွေပါတယ်။ အဲဒါအလွှာတစ်ခု၊ အုပ်စုတစ်ခုပေါ့”

“မှန်လှပါဘုရား”

“အဲဒီအုပ်စုကို ကြည့်ပြီးတော့ အဖြေထုတ်ကြည့်စမ်း
ဘုန်းကြီးတို့ ဒကာ ဒကာမတွေ ဝိညာဏ်ဆိုတာက သိတဲ့သဘော၊
နာမ်ရုပ်ဆိုတာက တစ်ခုနဲ့တစ်ခု မှီတွဲယှဉ်စပ်ပြီး လှုပ်ရှားနေတဲ့
သဘော၊ သဠာယတနာဆိုတာ နာမ်ရုပ်ထဲက စိတ်သစ်၊ ရုပ်သစ်
ပေါ်အောင် ဆက်သွယ်ပေးတဲ့အရာများ (မျက်စိ၊ နား၊ နှာခေါင်း၊
လျှာ၊ ကိုယ်၊ မနှော)၊ ဖဿဆိုတာ နာမ်ရုပ်တွေ ပေါင်းစပ်
ဖွဲ့စည်းထားတဲ့သဘော၊ ဝေဒနာဆိုတာ နာမ်ရုပ်တွေရဲ့ ပေါင်းစပ်
ဖွဲ့စည်းမှုကြောင့် စိတ်အခြေအနေ ပြောင်းလဲလာတဲ့သဘော၊
ဒါကို ခံစားမှုသဘောလို့လဲ ခေါ်တယ်။ ပေါင်းလိုက်တော့ တရား
ဘယ်နှစ်မျိုးပါလိမ့်”

“ငါးမျိုးပါဘုရား”

“အဲဒီတရားငါးမျိုးဟာ တစ်မျိုးစီ တစ်မျိုးစီ ဆိုရင်တော့
သူတို့ရဲ့သဘောတွေ သီးခြားရှိနေတာပါပဲ”

“မှန်လှပါဘုရား”

“အားလုံးကို ရောထွေးကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင် ဒီတရား
ငါးမျိုးရဲ့ ဗဟိုမဏ္ဍိုင်ဟာ သဠာယတနာပါ”

“ဘာတဲ့လဲ”

“သဠာယတနုပါ ဘုရား”

“သဠာယတနုဆိုတာ မျက်စိ၊ နား၊ နှာခေါင်း၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ မနော။ သူတို့က ဆိုင်ရာအာရုံတွေနဲ့ ပေါင်းစပ်မိပြီးဆိုရင် မြင်တယ်၊ ကြားတယ်၊ နံတယ်၊ စားတယ်၊ ထိတယ်၊ တွေးတယ် ဆိုတာ ဖြစ်လာတယ်၊ ဘယ်နှစ်မျိုးလဲ”

“ခြောက်မျိုးပါဘုရား”

“မျက်စိနဲ့အဆင်းနဲ့ ပေါင်းဆုံမိရင် မြင်စိတ်ပေါ်တယ်ဆိုတာ အားလုံးသိကြတာမို့ အကျယ်တဝင့်မပြောတော့ပါဘူး။ ဒီနေရာမှာ ဘုန်းကြီးတို့ အထူးပြောလိုတာက သတ္တဝါတိုင်း သတ္တဝါတိုင်း ဟာ မျက်လုံးရှိနေတဲ့အတွက် အမြဲတမ်းကြည့်နေရတယ်၊ နား ရှိနေတဲ့အတွက် ဟိုအသံ ဒီအသံတွေကို နားထောင်နေကြရတယ်၊ နှာခေါင်းရှိတဲ့အတွက် အနံ့ဆိုတာ သိလာရတယ်၊ လျှာရှိတဲ့ အတွက် အရသာကို ရွေးချယ်ခံစားတတ်လာတယ်၊ ကိုယ်ကာယ ရှိလို့လဲ ထိမှုတွေ့မှုဆိုတာ ဖြစ်လာရတယ်၊ မနောရှိပြန်တော့ တွေးမှု ကြံမှုလေးတွေ ဖြစ်လာရတယ်၊ ဒါဟာ ရှောင်လို့မရတဲ့ နိယာမဖြစ်စဉ် သဘောတရားပါပဲ”

“မှန်လှပါဘုရား”

ဘဝဆိုတာ ခံစားတာ

“ဒီတော့ နံပါတ်နှစ်အုပ်စုကိုကြည့်ပြီး ဘဝရဲ့အဖြေကို ရှာကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင် ဪ-လောကမှာရှိကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းဟာ မျက်စိရှိလို့ မျက်စိနဲ့ကြည့်ပြီး မျက်စိအရသာကို ခံနေကြတယ်၊ နားရှိလို့ နားနဲ့နားထောင်ပြီး နားအရသာ ခံနေ

ကြတယ်။ နှာခေါင်းရှိလို့ နှာခေါင်းနဲ့ ရှုရှိုက်ပြီး နှာခေါင်းအရသာ ခံနေကြတယ်။ လျှာရှိလို့ စားသောက်ပြီး လျှာအရသာ ခံနေ ကြတယ်။ ကိုယ်ကာယရှိလို့လဲ ကိုယ်ကာယနဲ့ ထိတွေ့ပြီး ကိုယ် ကာယအရသာ ခံနေကြတယ်။ မိုးလင်းကနေ မိုးချုပ် သွားလိုက် လာလိုက်၊ ထိုင်လိုက်ထလိုက်၊ ပြေးလိုက်လွှားလိုက် လုပ်နေကြ ရတယ်။ မနောရှိပြန်တော့ တွေးမှုကြီးမှုတွေနဲ့ အချိန်ကုန်ခံနေကြ ရတယ်။ အတွေးအာရုံကြောမှာ နှစ်မျောနေကြရတယ်”

“ဒါဖြင့် ဘဝဆိုတာ ဘာလဲ၊ တစ်နေ့ တစ်နေ့ ကြည့်တဲ့ အလုပ်၊ နားထောင်တဲ့အလုပ်၊ အနဲ့ရှုရှိုက်တဲ့အလုပ်၊ စားပြီး အရသာခံတဲ့အလုပ်၊ ထိတွေ့တဲ့အလုပ်၊ တွေးတဲ့အလုပ် ဒီအလုပ် ခြောက်မျိုးနဲ့ အချိန်ကုန်ခံ၊ ဒီအလုပ်ခြောက်မျိုးနဲ့ နပမ်းလုံးပြီး ဒီအလုပ်ခြောက်မျိုးရဲ့ ကောင်းမကောင်းဆိုတဲ့ ရလဒ်တွေကို ခံစားနေရတာ ဘဝပါပဲ၊ ဟုတ်တယ်နော်”

“မှန်လှပါဘုရား”

“ဒီအလုပ်ခြောက်မျိုးကလွဲရင် ဘုန်းကြီးတို့ဒကာ ဒကာမ တွေ အခြားဘာများ လုပ်ရတာ ရှိသေးတုန်း”

“မရှိပါဘုရား”

“မွေးလာတဲ့အချိန်ကစပြီး သေတဲ့အချိန်အထိ ဒီအလုပ် ခြောက်မျိုး လုပ်ရင်းနဲ့ပဲ ခေါင်းထဲဝင်သွားကြရတယ်မဟုတ်လား”

“မှန်လှပါဘုရား”

“မျက်စိနှစ်လုံးဖွင့်တဲ့အချိန်ကစပြီး ပိတ်တဲ့အချိန်အထိ လိုက်ကြည့်လိုက်စမ်းပါ။ လူ့နတ်၊ ဗြဟ္မာ၊ သတ္တဝါ ဘယ်သတ္တဝါပဲ

ကြည့်ကြည့်၊ အဲဒီအလုပ်ခြောက်မျိုးနဲ့ပဲ အချိန်ကုန်ခံနေကြရတာပဲ။
ကြည့်မှုနဲ့အချိန်ကုန်နေတယ်၊ နားထောင်မှုနဲ့ အချိန်ကုန်နေတယ်၊
အနံ့ရှိုက်မှုနဲ့ အချိန်ကုန်နေတယ်၊ စားမှုနဲ့ အချိန်ကုန်နေတယ်၊
သွားသွားလာလာ လှုပ်လှုပ်ရှားရှားပြုမှုနဲ့ အချိန်ကုန်နေတယ်၊
တွေ့မှု ကြံမှု စိတ်ကူးမှုတွေနဲ့လဲပဲ အချိန်ကုန်မနေရဘူးလား။”

“အချိန်ကုန်နေရပါတယ်ဘုရား။”

“ဒါကြောင့် အဲဒီအလုပ်ခြောက်မျိုးနဲ့ နေ့စဉ်အချိန်ကုန်နေ
ရတာသည် ဘဝတစ်ခုပဲမဟုတ်လား။ ဘာတဲ့လဲ”

“ဘဝတစ်ခုပါဘုရား။”

“အဲဒါ ဘဝရဲ့အဓိပ္ပာယ်ပါ”

“မှန်လှပါဘုရား။”

အမှတ်သုံးအလွှာ

“ကဲကောင်းပြီ၊ နံပါတ်သုံးအကွက်၊ နံပါတ်သုံးအုပ်စု၊ ပစ္စုပ္ပန်
အကြောင်းတစ်လွှာတဲ့၊ အဲဒီမှာ ဘယ်သူတွေတွေ့ပါလိမ့်၊ တဏှာ
ရယ်၊ ဥပါဒါန်ရယ်၊ ကမ္မဘဝရယ် ဘယ်နှစ်မျိုးတွေ့တုန်း။”

“သုံးမျိုးပါဘုရား။”

“တဏှာဆိုတာ တွယ်တာတပ်မက် ကြိုက်နှစ်သက်တဲ့
သဘောတရားပါ၊ တဏှာဆိုတာ ဘာတဲ့လဲ”

“တွယ်တာတပ်မက် ကြိုက်နှစ်သက်တဲ့ သဘောတရားပါ
ဘုရား။”

“အေး-တဏှာဆိုတာ ကြိုက်တဲ့သဘောလဲ တဏှာပဲ၊ မကြိုက်တဲ့သဘောလဲ တဏှာပါပဲ၊ မကြိုက်မှုဟာ တဏှာကို အခြေခံတယ်လို့ ဆိုလိုတယ်”

“မှန်လှပါဘုရား”

“ဥပါဒါန်ဆိုတာ စွဲလန်းတဲ့ သဘောတရားပါ၊ ဥပါဒါန် ဆိုတာ ဘာတဲ့လဲ”

“စွဲလန်းတဲ့သဘောတရားပါဘုရား”

“စွဲလန်းတယ် ပြောတာက စာအလိုအရ ပြောတာပါ၊ လောကစကားနဲ့ ပြောရရင် ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲ ဖြစ်သွားတာ ကြိုက်တာ လေးလဲ ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲဖြစ်သွားပြီ၊ မကြိုက်တာလေးလဲ ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲ ဖြစ်သွားပြီ၊ မေ့မေ့ပျောက်ပျောက် မဟုတ်ဘူးနော်၊ ခိုင်သွားတာ၊ စိတ်ထဲမှာ စွဲထင်သွားတာ၊ တဏှာအဆင့်လောက်ဆိုရင် မေ့ ပျောက်လို့ရသေးတယ်၊ ဥပါဒါန်အဆင့်ရောက်ရင် မေ့ပျောက်လို့ မရတော့ဘူး၊ ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲဖြစ်သွားပြီ”

“ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲ ဖြစ်သွားပြီဆိုရင် အလုပ်တစ်ခုကိုသူလုပ်တော့ မယ်၊ ကြိုက်ရင်လဲ ကြိုက်သလိုလုပ်မှာပဲ၊ မကြိုက်ရင်လဲ မကြိုက် သလို လုပ်မှာပဲ၊ အဲဒါဘာတဲ့လဲ”

“ကမ္မဘဝပါဘုရား”

“ဥပါဒါနပစ္စယာ”

“ကမ္မဘဝပါဘုရား”

“အလုပ်တစ်ခု လုပ်ချင်တဲ့စိတ်၊ ဥပမာ ကြည့်ချင်တဲ့စိတ်၊ ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲ ဖြစ်လာပြီဆိုရင် ကြည့်ဖို့ရန်အတွက် သူကြိုးစားတော့

မယ်၊ မြင်ဖို့ရန်အတွက် ကြိုးစားတော့မယ်၊ ဒါတင်ပဲလားဆိုတော့ မဟုတ်သေးဘူး၊ နားထောင်ဖို့ရန်အတွက် ကြိုးစားတော့ မယ်၊ အနံ့ခံဖို့ရန်အတွက် ကြိုးစားတော့မယ်၊ ပြုလုပ်ဖို့ရန် ကြိုးစား တော့မယ်၊ တွေးချင်တဲ့စိတ်ကလေး ပေါ်လာပြီဆိုရင်လဲ ည သန်းခေါင်ဖြစ်ရင်ဖြစ်ပါစေ အအိပ်ပျက်ခံပြီး တမင်တကာကို ထိုင်တွေးနေတော့မယ်”

“အဲဒီနံပါတ်သုံးအလွှာကို ကြည့်ပြီးတော့ ဘဝရဲ့အဓိပ္ပာယ် ကို ဖော်ဆောင်ကြည့်မယ်ဆိုရင် လောကမှာရှိတဲ့ သတ္တဝါတိုင်း ဟာ ကြိုက်တာလေးတွေ့တော့ ကြိုက်တဲ့အလျောက်ပြီးကြတယ်၊ မပြီးကြဘူးလား”

“ပြီးပါတယ်ဘုရား”

မကြိုက်တာလေးတွေ့တော့လဲ မကြိုက်တဲ့အလျောက် မမဲ့ ကြဘူးလား”

“မဲ့ကြပါတယ်ဘုရား”

“ပြီးခြင်း မဲ့ခြင်း ဒီနှစ်ခုဟာ ဘဝမှာအမြဲတန်းဖြစ်နေရ တယ်။ ကြိုက်တာလေးတွေ့တော့ ပြီးတယ်၊ မကြိုက်တာလေး တွေ့တော့ မုန်းတယ်။ ပြီးခြင်း မုန်းခြင်းဟာ ဒီနေရာတင် ရပ်သွားသလားဆိုတော့ မရပ်ဘူး။ ပြီးပြီးရင် အဲဒီအပြီးရဲ့ပုံရိပ်က စိတ်ထဲမှာ စွဲထင်ကျန်ရစ်ခဲ့တယ်၊ မုန်းပြီးရင်လဲ မေ့လို့ပျောက်လို့ ဖျောက်လို့ရရဲ့လား”

“မရပါဘုရား”



“ဥပါဒါန်တွေ ဖြစ်နေပြီ၊ ဥပါဒါန်ဖြစ်တော့ ဥပါဒါန်ကြောင့် ဘာဖြစ်မှာပါလိမ့်”

“ကမ္မဘဝ ဖြစ်မှာပါဘုရား”

“ကမ္မဘဝဖြစ်တော့ အတွင်းဓာတ်ခံ အပြင်မှာ ပေါ်ထွက် လာပြီပေါ့။ ဟုတ်တယ်မဟုတ်လား”

“ဟုတ်ပါတယ်ဘုရား”

“စိတ်ထဲမှာ စွဲထင်နေတဲ့ ခံစားမှု ပုံရိပ်လေးတွေကို ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံအဖြစ်နဲ့ လှစ်ဟပြတာကို ကမ္မဘဝ လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ကြိုက်ရင်ကြိုက်သလို လုပ်မယ်၊ မကြိုက်ရင် မကြိုက်သလိုလုပ်မယ်”

“မှန်လှပါဘုရား”

“လူတစ်ယောက်ရဲ့ အတွင်းဓာတ်ခံ ဘယ်လိုရှိတယ်၊ ဘာ တွေဖြစ်နေတယ်ဆိုတာ သူ့ရဲ့ ကာယကံ၊ ဝစီကံ အမှုအရာတွေ ကြည့်ပြီး အကဲခတ်လို့ရတယ်နော်၊ ကြားဖူးတာလေးတစ်ခုရှိတယ်၊ လက္ခဏာဆရာကြီးကိုင်ရှိတာ လူတစ်ယောက်ရဲ့ စိတ်အခြေအနေ ကို သူ့လက်ကိုကိုင်ကြည့်ရုံနဲ့ သိတယ်တဲ့၊ ဒီတော့ ပြစ်သစ် စစ်ဘုရင်နုပိုလီယံကပြောတယ် သူ့စိတ်အခြေအနေသိဖို့ သူ့လက် ကို ကိုင်ကြည့်စရာ မလိုပါဘူး၊ မျက်နှာကြည့်ရုံနဲ့ သိပါတယ်တဲ့၊ သူ့မျက်နှာ အမှုအရာက သူ့ရဲ့အစွဲ ဥပါဒါန်တွေကို တစ်ဆင့် ဖော်ပြပေးနေတာကိုး၊ ဒါဘုရားဟောခဲ့တဲ့ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ကြောင်းကိုး ဆက်သွယ်မှု၊ သိပ်ကိုသဘာဝကျတဲ့ ဓမ္မနိယာမတစ်ခုပဲ”

“မှန်လှပါဘုရား”

ဘဝအဓိပ္ပာယ်

“အေး-အားလုံးခြုံကြည့်လိုက်တော့ ဘဝဆိုတာ ကြိုက်ရင် ကြိုက်သလိုလုပ်မယ်၊ မကြိုက်ရင်မကြိုက်သလိုလုပ်မယ်၊ အဲဒါ ဘဝရဲ့အဓိပ္ပာယ်ပဲ။ ရှင်းတယ်နော်၊ သုံးအကွက်မှာရှိတဲ့ တဏှာ၊ ဥပါဒါနဲ့၊ ကမ္မဘဝတရားသုံးမျိုးကိုပေါင်းပြီးတော့ အဖြေရှာကြည့် တာပါ။ ဘုန်းကြီးတို့ယောဂီတွေမှာ ဒီအတိုင်းပဲဖြစ်မနေကြဘူးလား။”

“ဖြစ်နေပါတယ်ဘုရား။”

မွေးတာနဲ့စ သေတာနဲ့ဆုံး

“ကဲ-ကောင်းပြီ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အမှတ်လေးအုပ်စုကို ကြည့် ကြရအောင်၊ အလွှာအနေနဲ့ပြောရင် အနာဂတ်အကျိုး တစ်လွှာ ပေါ့၊ အနာဂတ်အကျိုးတစ်လွှာမှာ ဘယ်တရားတွေရှိသလဲ။”

“ဇာတိနဲ့ဇရာ မရဏတရားတွေ ရှိပါတယ်ဘုရား။”

“သူကတော့ရှင်းပါတယ်၊ သမ္ပုတိသစ္စာဆိုတဲ့ လောက အမြင်နဲ့ပြောရင် ဇာတိဆိုတာ မွေးဖွားခြင်းသဘောပါ၊ ဇာတိဆို တာ ဘာပါလိမ့်။”

“မွေးဖွားခြင်းသဘောပါဘုရား။”

“ဇရာမရဏဆိုတာ။”

“သေခြင်းသဘောပါဘုရား။”

“ဒါဆိုရင် အထူးပြောစရာမလိုတော့ပါဘူး၊ အမှတ်လေး အုပ်စုအရ ဘဝအဓိပ္ပာယ်ကို ကောက်ချက်ချရင် ဘဝဆိုတာ မွေးခြင်းနဲ့ သေခြင်းပါပဲ၊ ဟုတ်တယ်မဟုတ်လား။”

“ဟုတ်ပါတယ်ဘုရား။”



“ဘဝဆိုတာ မွေးခြင်းနဲ့စတယ်၊ သေခြင်းနဲ့ဆုံးတယ်။ ပြန်
ပြောကြည့်ပါ”

“ဘဝဆိုတာ မွေးခြင်းနဲ့ စပြီး သေခြင်းနဲ့ဆုံးပါတယ်ဘုရား”

“အဲဒါဘဝရဲ့အဓိပ္ပာယ်ပါပဲ”

မွေးတာနဲ့သေတာသည်ဘဝရဲ့ အဓိပ္ပာယ်

“ဘုန်းကြီးစာတစ်အုပ်ဖတ်ဖူးတယ်၊ နိုင်ငံတစ်ခုမှာ ဘုရင်
ကြီး တစ်ပါးရှိတယ်တဲ့၊ တစ်နေ့တော့ ဘုရင်ကြီးက သူ့အမတ်
ချုပ်ကြီးကို ခေါ်တယ်။ ကမ္ဘာပေါ်မှာရှိတဲ့ ပညာရှင်တွေအားလုံး
ရဲ့ အတ္ထုပ္ပတ္တိကို သိချင်တယ်၊ ရေးသားပြုစုပြီး တင်ဆက်ရမယ်
လို့ အမိန့်ရှိတယ်”

“အမတ်ချုပ်ကြီးကလဲ မှန်လှပါဘုရားပေါ့၊ သူ့နိုင်ငံက
စာရေးဆရာတွေခေါ်၊ နယ်မြေအလိုက် ပညာရှင်တွေ စာရင်းပြုစု
တာဝန်ခွဲဝေရေးခိုင်း။ အဲဒီခေတ်က စာရွက်မပေါ်သေးတော့ ဆိတ်
သားရေ၊ သိုးသားရေတွေပေါ် ရေးရပါတယ်။ နှစ်ပေါင်းများစွာ
အချိန်ယူရေးလိုက်တာ စုံသလောက်ဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒီမှာတင်
ရှင်ဘုရင်ကို လျှောက်တယ်၊ မှန်လှပါ ပြီးပါပြီဘုရားတဲ့၊ ရှင်ဘုရင်
ကြီးက အားတက်သရောနဲ့ ကမ္ဘာပညာရှင်တွေရဲ့ အတ္ထုပ္ပတ္တိကို
သိရတော့မယ်ဆိုပြီး အတ္ထုပ္ပတ္တိတွေ ဆက်သွင်းစေ၊ အမိန့်ချလိုက်
တယ်”

“နောက်တစ်နေ့ နံနက်မိုးသောက် အလင်းရောက်တော့
ဘုရင်ကြီးဟာ နန်းတော်လေသာပြုတင်းကနေ စောင့်နေတယ်၊

အဲဒီအချိန်မှာ အတ္တုပ္ပတ္တိရေးထားတဲ့ သားရေပြားတွေကို မြင်းတွေ ပေါ်တင်ပြီး အမတ်ချုပ်ကြီးက ဆက်သွင်းလာတယ်။ များလိုက် တဲ့ မြင်းတွေ၊ နန်းမြို့တစ်လျှောက် ဖုံတစ်ထောင်းထောင်းနဲ့ မြင်းတပ်ကြီးချီလာသလား အောက်မေ့ရတယ်”

“မြင်းတစ်ကောင်စီ တစ်ကောင်စီအပေါ်မှာလဲ သားရေချပ် တွေက အနင့်သား၊ နန်းရင်ပြင်မှာ စီချထားတဲ့ အတ္တုပ္ပတ္တိ စာတန်းတွေက တောင်ပုံယာပုံ၊ အင်း ဒီအတ္တုပ္ပတ္တိတွေ စုံအောင် ဖတ်ရရင်တော့ ငါ့တစ်သက် ဖတ်လို့ကုန်နိုင်ဖွယ်ရာမရှိဘူး၊ ဘုရင် ကြီးတွေပြီး စိတ်ပျက်သွားတယ်”

“ဒါနဲ့ အမတ်ချုပ်ကြီးခေါ်ပြီး အမိန့်ပေးပြန်တယ်၊ ငါ့ကိုယ် တော်မြတ် အမြန်ဆုံးဖတ်လို့ပြီးနိုင်တဲ့ အတိုဆုံးသော အတ္တုပ္ပတ္တိ ကို ပြန်ပြင်ရေးပေးရမယ်လို့၊ ဒီမှာတင် အမတ်ချုပ်ကြီးက အကြံ အိုက်သွားတာပေါ့၊ ဒါပေမယ့် သူက အဘိဓမ္မာသဘော တီးမိ ခေါက်မိရှိထားသူဆိုတော့ ကမ္ဘာပေါ်မှာရှိတဲ့ ပညာရှင်တွေ အားလုံးရဲ့ အကျဉ်းဆုံးသော အတ္တုပ္ပတ္တိကို နောက်တစ်ရက်မှာပဲ ရေးဆက်နိုင်ခဲ့တယ်။ အမတ်ချုပ်ကြီးရေးဆက်လာတဲ့ ရွှေပေလွှာကို ဘုရင်ကြီးက ကောက်ယူဖတ်ကြည့်လိုက်တယ်ဆိုရင်ပဲ သဘော တော်ကျလွန်းလို့ မျက်နှာတစ်ခုလုံး အပြုံးပန်းတွေ ဝေသွားခဲ့ပါ တယ်။ သူဖတ်လိုက်ရတဲ့စာကြောင်းက သုံးကြောင်းထဲ၊ အဲဒါ ကာလဲဆိုတော့-

- ၁။ သူတို့မွေးဖွားလာကြသည်။
- ၂။ သူတို့နေခဲ့ကြသည်။

၃။ သူတို့သေဆုံးသွားကြသည်” တဲ့
 “ကြည့်စမ်း၊ ဘယ်လောက်ပညာပါတဲ့ ရေးသားချက်လဲ၊
 ဒါ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် နံပါတ်လေးအကွက်က ဇာတိ၊ ဇရာမရဏ၊
 ဒီတရားတွေကို သရုပ်ဖော်ထားတာ မဟုတ်လား”
 “ဟုတ်ပါတယ်ဘုရား”

ဘဝတိုင်းမှာရှိတဲ့ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်

“ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော်ကို ကာလသုံးပါးနဲ့ ပိုင်းခြားကြည့်
 တော့ အနာဂတ်အင်္ဂါ ဘယ်နှစ်ပါး”

“နှစ်ပါးပါဘုရား”

“ဘယ်သူတွေပါလိမ့်”

“ဇာတိနဲ့ ဇရာမရဏပါဘုရား”

“ပစ္စုပ္ပန်ဘဝမှာ အကြောင်းသမုဒယသစ္စာတွေ ပြုထားကြ
 သူတိုင်း အနာဂတ်မှာ ဒီတရားနှစ်ပါးမရဘဲ နေမှာလား၊ ရကြ
 မှာလား”

“ရကြမှာပါဘုရား”

“ဒီလိုဆိုတော့ စဉ်းစားကြည့်လိုက်စမ်းပါ။ အနာဂတ်ဘဝ
 တွေမှာ ဒီဇာတိနဲ့ ဒီဇရာမရဏအင်္ဂါနှစ်ပါးပဲရသလား၊ အခြား
 အင်္ဂါတွေကော မရှိဘူးလား”

“ရှိပါတယ်ဘုရား”

“ရှိရက်သားနဲ့ ဘာလို့ သီးခြားထုတ်ဖော်မဟောသလဲ၊
 စဉ်းစားကြည့်၊ ဩဝါဒ-နိဗ္ဗာန်မရောက်မီစပ်ကြား အနာဂတ်ဘဝ

တွေ ဘယ်လောက်ပဲများများ ယောဂီတို့ကြုံတွေ့ရမှာက မွေးလာ
တာရယ်၊ သေရမှာရယ်၊ ဒါပဲမဟုတ်လား”

“မှန်လှပါဘုရား”

“အဘိဓမ္မာအမြင်နဲ့ ပြောတော့ ဖြစ်တာရယ်၊ ပျက်တာရယ်၊
တစ်နည်းအားဖြင့်ပြောရင် ဖြစ်တာရယ်၊ မပျက်စီးမီ တည်တံ့နေ
တာရယ်၊ ပျက်သွားတာရယ် ဒီသုံးခုကလွဲရင် ဘာတွေများဖြစ်ဦး
မှာလဲ”

“မဖြစ်ပါဘုရား”

နတ်ဗြဟ္မာတွေလဲသေမှာပဲ

ယောဂီတို့က ဒီဘဝဒုက္ခတွေများလှတယ်၊ နောက်ဘဝ
ကျရင် နတ်ဖြစ်ချင်လိုက်တာ၊ ဗြဟ္မာဖြစ်ချင်လိုက်တာ၊ တွေး
ကောင်းတွေးမိကြမယ်။ လူပဲပြောပြော၊ နတ်ပဲပြောပြော၊ ဗြဟ္မာပဲ
ပြောပြော မွေးတာရယ်၊ သေတာရယ်၊ ဖြစ်တာရယ်၊ ပျက်တာ
ရယ်၊ ပေါ်တာရယ်၊ ပျောက်တာရယ် ဒါပဲရှိပါတယ်။

“မှန်လှပါဘုရား”

“ဒါကြောင့် အနာဂတ်ကာလမှာ ဇာတိနဲ့ ဇရာမရုဏတရား
နှစ်ပါးထဲ ပြုထားတာပါ”

“ဒီတော့ အနာဂတ် အကျိုးအလွှာအနေနဲ့ ဘဝရဲ့
အဓိပ္ပာယ်ကိုဖော်ကြည့်ရင် ဘဝဆိုတာ မွေးတားနဲ့ သေတာကို
ခေါ်တာပါပဲ၊ သဘောပေါက်ကြရဲ့လား”

“ပေါက်ပါတယ်ဘုရား”

“ဒါက ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရားတော်ကို အခြေခံပြီး အုပ်စု
အလိုက် အလွှာအလိုက် ဘဝရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ကြည့်တာ
နော်”

“မှန်လှပါဘုရား”



ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အလို ဘဝရှစ်မျိုး

“ကဲ-ဒါဖြင့် နောက်တစ်မျိုး စဉ်းစားကြည့်ကြရအောင်”

“ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရားတော်ရဲ့ ကြောင်းကျိုးဖြစ်စဉ်နဲ့ ဘဝတစ်ခုပေါ်လာပုံကို ရှုမြင်သုံးသပ်ကြည့်မယ်ဆိုရင် အမျိုးမျိုး ရှုမြင်သုံးသပ်လို့ရပါတယ်။ တရားဝင်အားဖြင့်ပြောရင်တော့ ကြောင်းကျိုးဆက်သွယ်ပုံရှစ်မျိုး၊ ဘယ်နှစ်မျိုးပါလိမ့်”

“ရှစ်မျိုးပါဘုရား”

“အဲဒီရှစ်မျိုးနဲ့ စဉ်းစားကြည့်တာပေါ့”

ရှစ်မျိုးဆိုတာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်လည်ပတ်ပုံရှစ်မျိုးကို ပြောတာပါ။ အဲဒါတွေကတော့ ‘မူလနှစ်ဖြာ၊ သစ္စာနှစ်ခု၊ လေးခုအလွှာ၊ အင်္ဂါတစ်ဆယ့်နှစ်ပါး၊ တရားကိုယ်များနှင့်၊ သုံးပါးအစပ်၊ နှစ်ရပ်မူလ၊ ဝဋ်သုံးဝနှင့်၊ ကာယသုံးဖြာ၊ ခြင်းရာနှစ်ဆယ်၊ ဤရှစ်သွယ်’ဆိုတဲ့ လင်္ကာအတိုင်းပါပဲ”

“မှန်လှပါဘုရား”

“ဒီရှစ်သွယ်ဟာ ဘဝအဓိပ္ပာယ်ရှစ်မျိုးပဲ မဟုတ်လား”

“ဘဝအဓိပ္ပာယ်ရှစ်မျိုးပါဘုရား”

“ဒါဖြင့် မူလနှစ်ဖြာဆိုတဲ့ အသွယ်ကစပြီး ဘဝအဓိပ္ပာယ်ကို ရှာကြည့်ရအောင်၊ မူလနှစ်ဖြာဆိုတာ ဘယ်သူပါလိမ့်”

“အဝိဇ္ဇာနဲ့တဏှာပါဘုရား”

“မူလဆိုတာအကြောင်း၊ သံသရာလည်ခြင်းရဲ့အကြောင်း၊ တစ်နည်းအားဖြင့်ပြောရရင် ဘဝတစ်ခုဖြစ်ခြင်းရဲ့ အကြောင်းပါ။ သံသရာဘယ်လောက်ပဲရှည်ရှည်၊ ဘဝတွေ ဘယ်လောက်ပဲ များများ၊ ဘာကြောင့် ဒီဘဝတွေ ဖြစ်လာရပါလိမ့်လို့ အကြောင်း ရင်းရှာကြည့်တော့ အဝိဇ္ဇာနဲ့တဏှာ လက်သည်တရားခံကို သွားတွေ့ပါတယ်၊ ဒါကြောင့် မူလနှစ်ဖြာနည်းနဲ့ ဘဝကို အဖြေ ရှာကြည့်ရင် အဝိဇ္ဇာတဏှာကြောင့် ဘဝဆိုတာဖြစ်လာရတယ်၊ ဘဝပြတ်ဖို့အတွက် အဝိဇ္ဇာတဏှာကို ပယ်သတ်ရမယ်၊ ဒါပဲ”

“ဒီထက်ပိုရှင်းအောင်ပြောရရင် အဝိဇ္ဇာဆိုတာ အမှန်မသိတဲ့ သဘောပါ။ တဏှာဆိုတာ လိုချင်တဲ့သဘောပါ။ ကိုယ်တွေ့ကြုံ ခံစားနေရတဲ့ဘဝဖြစ်စဉ်လေးတွေဟာ ဘာတစ်ခုမှ အနှစ်သာရ မရှိပါဘဲ အနှစ်တွေ့နိုးနိုးနဲ့ မျှော်ကိုးရင်း ကျေနပ်ခဲ့ကြတယ်။ အပျော်တွေ ရှာနေခဲ့ကြတယ်”

“ထင်သလိုမဖြစ်တော့ နောက်ထပ်ဘဝတစ်ခု လိုချင်လာ တယ်။ အဲဒီနည်းနဲ့ ဘဝတွေထပ်ဖြစ်လာတယ်။ ဒါကြောင့် ဘဝ ဆိုတာ အမှန်မသိမှုနဲ့ အမှားလိုချင်မှုကြောင့် ရလာတဲ့ခန္ဓာဖြစ်စဉ် ပါလားလို့ အဖြေထုတ်နိုင်တယ်”

“မှန်လှပါဘုရား”

“နောက်-သစ္စာနှစ်ခုတဲ့၊ သစ္စာဆိုတာ အမှန်တရားပါ၊ သစ္စာဆိုတာ ဘာပါလိမ့်”

“အမှန်တရားပါဘုရား”

“ဟာ-လူပဲ၊ နတ်ပဲ၊ ဗြဟ္မာပဲ၊ သူဌေးပဲ၊ သူဆင်းရဲပဲ ဘယ်လိုပဲပြောပြော ဘဝဆိုတာ သစ္စာနှစ်ခုပါ၊ သစ္စာနှစ်ခုကို ဘဝလို့ ခေါ်တာပါ။ အဲဒါ ဘာသစ္စာလဲဆိုတော့”

“သမုဒယသစ္စာနဲ့ ဒုက္ခသစ္စာပါဘုရား”

“ဪ-ဘဝဆိုတာ အကြောင်းသမုဒယသစ္စာနဲ့ အကျိုး ဒုက္ခသစ္စာ လည်ပတ်နေတာပါလားလို့ အဖြေထွက်မလားဘူးလား”

“ထွက်လာပါတယ်ဘုရား”

“ဒါဖြင့် ဘယ်သူ့ဘဝထက် ဘယ်သူ့ဘဝက မြတ်တယ် လို့များ ပြောချင်ကြသေးလား”

“မပြောချင်ပါဘုရား”

“သစ္စာပေတံနဲ့ တိုင်းကြည့်ပါ၊ ဘဝဖြစ်ကြောင်းက”

“သမုဒယသစ္စာပါဘုရား”

“ရလာတဲ့ဘဝက”

“ဒုက္ခသစ္စာပါဘုရား”

“ဒါဘဝရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ပဲ”

“မှန်လှပါဘုရား”



“လေးခုအလွှာဆိုတာကတော့ သိပြီးကြတဲ့အတိုင်း အုပ်စုလေးခုကို ပြောတာပါ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော်ကို အုပ်စုလေးခုခွဲပြီး အုပ်စုတစ်ခုနဲ့တစ်ခု ကြောင်းကျိုးဆက်သွယ်ပုံကို ပြလိုက်တော့၊ ဩော်-ဘဝဆိုတာ ဒီတရားအုပ်စုတွေ တစ်ခုနဲ့ တစ်ခု ကြောင်းကျိုးဆက်သွယ်နေကြတာပါလားလို့ ကောက်ချက်ချလို့ မရဘူးလား”

“ရပါတယ်ဘုရား”

“ဆိုပါတော့၊ အမှတ်တစ်အုပ်စုမှာ အဝိဇ္ဇာနဲ့ သင်္ခါရရှိတယ်၊ အဝိဇ္ဇာက ဒုက္ခသစ္စာဆိုတဲ့ အမှန်တရားကိုမသိတော့ သင်္ခါရနဲ့ ထင်မိထင်ရာတွေ လျှောက်လုပ်လာတယ်၊ ကုသိုလ်လဲ ဖြစ်ချင်ဖြစ်မယ်၊ အကုသိုလ်လဲ ဖြစ်ချင်ဖြစ်မယ်၊ ကုသိုလ်လို့ဆိုပေမယ့် အဝိဇ္ဇာအရိပ်မည်းကြီး ရှိနေတော့ ဖြူစင်တဲ့ကုသိုလ်ဖြစ်ဖို့ မလွယ်ပါဘူး၊ လွယ်ပါ့မလား”

“မလွယ်ပါဘုရား”

“တကယ်တော့ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရတရားနှစ်ပါးဟာ တကယ်သောင်းကျန်းသူတွေပါပဲ၊ လူရမ်းကားတွေပေါ့၊ သူတို့ရဲ့ ရမ်းကားမှုကြောင့် ဝိညာဏ်၊ နာမ် ရုပ်၊ သဠာယတနာ၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာဆိုတဲ့ ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေ ဖြစ်လာရတယ်၊ အို၊ နာ၊ သေစတဲ့ ဒုက္ခသစ္စာတွေကို စုပြုံခံစားလာကြရတယ်”

“ဒုက္ခနဲ့တွေ့ရဖန်များလာတော့ ဒုက္ခဆိုတာကိုတောင် ဂရုမပြုချင်တော့ဘူး။ နေသားကျလာတယ်၊ အရေထူလာတယ်၊ ငရုတ်သီးထဲကပိုးလို ပူတာကို ပျော်စရာတစ်မျိုးလို အထင်ရောက်

လာတယ်။ ဦးပုညရဲ့ ရေသည်ပြဇာတ်ထဲက ရေသည်ယောက်ျား လိုပေါ့။ နေပူကျဲကျဲထဲမှာ အားခဲပြီး လျှောက်လှမ်းနေပေမယ့် သူ့မျက်ဝန်းမှာတော့ အပြုံးပန်းတွေက ဝေနေတယ်”

“ဒီမှာလဲ ဒီလိုပါပဲ။ လူ့ဘဝ ဒုက္ခများတယ်လို့သာ ညည်းနေ တာ။ အဲဒီဒုက္ခများတဲ့ လူ့ဘဝကို မခင်ဘဲနေနိုင်သလားဆိုတော့ မနေနိုင်ဘူး။ ဒီတော့လဲ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကမ္မဘဝဆိုတဲ့ မရိုးသားမစင်ကြယ်တဲ့ တရားတွေကို လက်ယပ်ခေါ်သလို ဖြစ် သွားတယ်”

“ဒီလိုနဲ့ပဲ အမှတ်လေးအကွက် ဇာတိ၊ ဇရာမရဏဆိုတဲ့ ဒုက္ခတရားတွေနဲ့ တစ်ပတ်ပြန်ကျော့ ရင်ဆိုင်ရပြန်တယ်။ သတ္တဝါ တွေရဲ့ဘဝဟာ မဂ္ဂင်ဆိုတဲ့ အသိဉာဏ်မဲ့နေသမျှ ဒုက္ခဆိုတဲ့ ဆင်းရဲတွင်းမှာပဲ နစ်ပြီးရင်း နစ်ရင်းဖြစ်နေရတော့တာပေါ့”

“အဲဒါ ဘဝရဲ့အဓိပ္ပာယ်ပါပဲ။ ရှင်းရဲ့လား”

“ရှင်းပါတယ်ဘုရား”

“**အင်္ဂါတစ်ဆယ့်နှစ်ပါး**ဆိုတာ အဝိဇ္ဇာအစ ဇရာမရဏ အဆုံးရှိတဲ့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ (၁၂)ပါးကို ပြောတာပါ။ အဲဒီ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရား (၁၂) ပါး တစ်ခုနဲ့တစ်ခု ကြောင်းကျိုး ဆက်သွယ်ပြီး ဖြစ်နေတာဟာလဲ ဘဝတွေပါပဲ။ စက်ရုံကြီးတစ်ခုမှာ ပင်နီယံတပ်ထားတဲ့ အားပေးဘီးတွေ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု ချိတ်ဆက် ပြီး စက်ရုံကြီးလည်ပတ်နေရသလိုပေါ့။ ဒီနည်းမှာ ဘယ်သူက အဓိကပါလို့ ပြောလို့မရဘူး။ အားလုံး အချိတ်အဆက်မိမိနဲ့ ကြောင်းကျိုးဆက်သွယ်ပေးလိုက်တဲ့အတွက် ဘဝတွေ တစ်ခုပြီး တစ်ခု စိကာစဉ်ကာ ဖြစ်လာရတယ်”



“သုံးပါးအစပ်ဆိုတာ အတိတ် အကြောင်းတရားတွေနဲ့ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးတရားတွေရဲ့ အဆက်အစပ်၊ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးတရားတွေနဲ့ ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းတွေရဲ့ အဆက်အစပ်၊ ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းအရာတွေနဲ့ အနာဂတ်အကျိုးတရားတွေရဲ့ အစက်အစပ်ကို ပြောတာပါ”

“တစ်နည်းအားဖြင့်ပြောရရင် အုပ်စုလေးခု အလွှာလေးခု တစ်ခုနဲ့တစ်ခု ဆက်ကာဆက်ကာ ဖြစ်နေတာကို ပြောတာပါ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရားတွေအကြောင်းဓမ္မ၊ အကျိုးဓမ္မအနေနဲ့ စပ်ကာစပ်ကာ၊ ဆက်ကာဆက်ကာ ဖြစ်နေကြတယ်။ ပြတ်မယ် လုပ်လိုက် ဆက်သွားလိုက်၊ ပြတ်မယ်လုပ်လိုက် ဆက်သွားလိုက်၊ ဘဝပြတ်တယ်လို့ကို မရှိတော့ဘူး။ သုံးပါးအစပ်နည်းနဲ့ ဘဝတွေ ဆက်နေပုံကိုကြည့်လျှင် သိပ်စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းပါတယ်”

ဘဝဇာတ်လမ်းတွဲ

“သုံးပါးအစပ်နည်းနဲ့လေ့လာကြည့်ရင် ဘဝသံသရာဆိုတာ စက်ဝန်းနဲ့ မတူဘူး။ ရှည်လျားလှတဲ့ ရုပ်ရှင်ဇာတ်လမ်းတွဲကြီး ကြည့်နေရသလိုပဲ၊ အုပ်တွဲပေါင်းများစွာရှိတဲ့ ဝတ္ထုရှည်ကြီး ဖတ်နေရသလိုပဲ”

“ဒီတစ်အုပ်တည်းဖတ်မယ်ဆိုရင်လဲ သူ့ဇာတ်လမ်းနဲ့ သူ့ဇာတ်ကောင်က အပီအပြင်ရှိပြီးသားပဲ၊ ဒါပေမယ့် ဇာတ်သိမ်းကားနီးကျမှ နောက်ဇာတ်လမ်းတွဲအတွက် အမျှင်အစလေးတွေ ထုတ်ထားခဲ့တော့ ဇာတ်လမ်းက ဒီမှာမဆုံးသေးဘူးဆိုတာ

အလိုလိုသိလာရတယ်။ ဒီတော့ နောက်တစ်အုပ် ဆက်ဖတ်ရ ပြန်ရော”

“ပထမဇာတ်လမ်းက ဇာတ်ကောင်တွေ နောက်ဇာတ်လမ်း ကို ပါလာတာရှိတယ်။ ပြုတ်ကျကျန်တာရှိတယ်။ အသစ်တိုးလာ တာလဲရှိတယ်။ ဒါ ဝတ္ထုရဲ့သဘာဝ”

“ထိုနည်းတူစွာပါပဲ။ ကံဆိုတဲ့စာရေးဆရာက ဘဝတစ်ခု ဆုံးကာနီးရင် နောက်ဘဝတစ်ခုအတွက် အစလေးတွေ ထုတ်ထား ခဲ့တယ်။ ဒီတော့ နောက်ဘဝတစ်ခု ဆက်ရပြန်ရော။ ကံရဲ့ အလှည့်အပြောင်းကြောင့် ဘဝတွေ နိမ့်ကျသွားတာရှိတယ်။ မြင့်တက်လာတာရှိတယ်။ ဒါတွေသိထားရင် ဘဝကို ဘယ်လို ဖန်တီးယူရတယ်ဆိုတာ ခန့်မှန်းလို့ရတယ်။ ဒါ သုံးပါးအစပ်နည်းနဲ့ မြင်တဲ့ ဘဝရဲ့အဓိပ္ပာယ်ပါ”

“မှန်လှပါဘုရား”

“ဝဋ်သုံးဝဆိုတာ အကြောင်းကိလေသဝဋ်၊ ကမ္မဝဋ်နဲ့ အကျိုးဝိပါကဝဋ်တို့ အလှည့်ကျပေါ်ပေးနေတာကို ပြောတာပါ”

“ကိလေသဝဋ်ဆိုတာ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါနာ၊ ကမ္မဝဋ် ဆိုတာ သင်္ခါရနဲ့ကမ္မဘဝပါပဲ။ ဝိပါကဝဋ်ဆိုတာကတော့ ဝိညာဏ် နာမ်ရုပ် သဠာယတန ဖဿ ဝေဒနာ ဇာတိ ဥပပတ္တိဘဝ ဇရာ မရဏပေါ့”

“ဘာနဲ့တူသလဲဆိုရင် ပင်လယ်ပြင်မှာ ရှေ့ကလှိုင်းလုံးကြီး တွေ ကျသွားလိုက်၊ နောက်ကလှိုင်းလုံးတစ်ခု တက်လာလိုက်၊ လှိုင်းလုံးကြီးတွေ ဆင့်ကဲဆင့်ကဲပေါ်လာပြီး နောက်ဆုံးတော့



ကမ်းစပ်ကို ရောက်သွားရသလိုပါပဲ။ ဘဝမှာလဲ နိဗ္ဗာန်သောင်ကမ်း မရောက်မချင်း အကြောင်းဝင်အပေါ် အကျိုးဝင်က ဆင့်လာလိုက်၊ အကျိုးဝင်အပေါ် အကြောင်းဝင်က ဆင့်လာလိုက်နဲ့ ဝင်အစဉ် တွေဟာ မပြတ်တမ်း ဖြစ်နေမှာပါ။ ဘဝဆိုတာ အဲဒါကို ခေါ်တာပဲ သဘောပေါက်တယ်နော်”

“မှန်လှပါဘုရား”

“ကာလသုံးဖြာဆိုတာ အတိတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ အနာဂတ်ကို ခေါ်ပါတယ်။ ယခင်က အကြောင်းတွေ လုပ်ခဲ့တယ်။ အခု အကျိုးတွေဖြစ်လာတယ်။ ဒါပေမယ့် လူ့သဘာဝအရ အကျိုး ရလာဒ်ကို အကျိုးရလာဒ်အတိုင်းမထားဘူး။ စိတ်ကူးနဲ့ အမျိုးမျိုး ပုံဖော်ပေးလိုက်တယ်။ ရလာတဲ့အကျိုးကို ဆေးရောင်အမျိုးမျိုးနဲ့ ခြယ်သပေးလိုက်တယ်။ ဒီတော့ နောက်ထပ်အကျိုးရလာဒ်တစ်ခု ထပ်ဖြစ်လာတယ်”

“ဖြစ်ပြီးတဲ့အကြောင်းနဲ့ မဖြစ်သေးတဲ့အကျိုးအကြားမှာ ဖြစ်ဆဲ ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာအစဉ်က ပေါင်းကူးပေးထားတယ်။ ဒါကြောင့် ဘဝတွေ မပြတ်တမ်း ဖြစ်လာရတယ်”

“မှန်လှပါဘုရား”

“ကာလသုံးဖြာနည်းကိုကြည့်ပြီး ဘဝရဲ့အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ဆောင်ကြည့်မယ်ဆိုရင် ဘဝဆိုတာ အချိန်ကာလတွေခြားလို့ ဖြစ်ရပ်တွေအမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲသွားပေမယ့် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝဖြစ်စဉ် တွေမှာ အတိတ်ရဲ့အရိပ်တွေ လွှမ်းမိုးနေသလို ပစ္စုပ္ပန်ဆိုတာ

အနာဂတ်အတွက် ပြင်ဆင်နေခြင်းပါလားဆိုတာ သဘောပေါက် လာရတယ်”

မှန်လှပါဘုရား”

“ခြင်းရာနှစ်ဆယ်ကျတော့ နည်းနည်း စိတ်သွားပြီပေါ့။ ပါဠိလို အာကာရ၊ မြန်မာလို ဖြစ်ပုံဖြစ်နည်း။ ကြောင်းကျိုး ဆက်သွယ်ပုံ ဆက်သွယ်နည်း အခြင်းအရာကို ဆိုလိုတာပါပဲ”

“ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရား (၁၂)ပါးကို အလွှာအလိုက်၊ အုပ်စု အလိုက် ကြောင်းကျိုးဆက်သွယ်ပုံကိုပြတဲ့ နေရာမှာ ပထမအုပ်စု မှာ (၂)ပါး၊ ဒုတိယအုပ်စုမှာ (၅)ပါး၊ တတိယအုပ်စုမှာ (၃)ပါး၊ စတုတ္ထအုပ်စုမှာ (၂)ပါး၊ ဒီလိုရပါတယ်။ ဒါက ဘုရားဟောတော် မူခဲ့တဲ့ ဒေသနာတော်အစဉ် ဒေသနာက္ကမပေါ့။ ဥပ္ပတ္တိက္ကမဆိုတဲ့ ဖြစ်စဉ်နဲ့ပြောလိုက်တော့ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရဖြစ်ရင် တဏှာ ဥပါဒါန် ကမ္မဘဝတို့လဲ မနေဘူး။ အတူဖြစ်လာတယ်လို့ဆိုတယ်”

“တဏှာ ဥပါဒါန် ကမ္မဘဝတွေဖြစ်လာပြန်တော့လဲ အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရက ပါလာပြန်ရော၊ ပြီးတော့ ဇာတိ ဇရာ မရဏ ဆိုတာ လဲ တခြားမဟုတ်ဘူး။ ဝိညာဏ် နာမ်ရုပ် သဠာယတန ဖဿ ဝေဒနာကို ပြောတာပါတဲ့။ ဒီလိုတစ်နွယ်ငင်တစ်စင်ပါ မကင်းရာ မကင်းကြောင်းနဲ့ ယူလိုက်မယ်ဆိုရင် အကွက်တိုင်း အလွှာတိုင်းမှာ တရားငါးမျိုးစီ အညီအမျှ ဖြစ်သွားတယ်။ ဒီနည်းနဲ့လဲ သံသရာ လည်ပတ်ပြီး ဘဝတွေဖြစ်နေပါတယ်”

“မှန်လှပါဘုရား”



“ဘယ်လိုနည်းနဲ့ပဲ ဘဝတွေဖြစ်နေပါစေ လိုရင်းချုပ်လိုက်
တော့ ဘဝဆိုတာ အဝိဇ္ဇာအစ ဇရာ မရဏအဆုံး ဆယ့်နှစ်လုံး
သော တရားဓမ္မတို့ရဲ့ ဖြစ်စဉ်ပဲ မဟုတ်လား”

“မှန်လှပါဘုရား”

“အဝိဇ္ဇာကစတယ်၊ ဆုံးတော့ ဘယ်မှာဆုံးပါလိမ့်”

“ဇရာ မရဏမှာ ဆုံးပါတယ်ဘုရား”



ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နှင့်ဘဝအမြင်

“ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ကြောင်းကျိုးဆက်သွယ်နည်းနဲ့ ဖြစ်လာတဲ့ ဘဝတွေကို အဘိဓမ္မာအမြင် ပရမတ်အသွင်နဲ့ကြည့်တော့ ဘဝ အားလုံးဟာ အတူတူပါပဲ။ ကွဲပြားခြားနားမှုမရှိပါဘူး။”

“ဒါပေမယ့် သမ္မုတိအမြင် ပညတ်အသွင်နဲ့ ကြည့်မယ် ဆိုရင် ဘဝတစ်ခုနဲ့တစ်ခုဟာ မတူနိုင်ပါဘူး။ တူနိုင်ပါ့မလား။”

“မတူနိုင်ပါဘုရား။”

“တချို့က ချမ်းသာတယ်၊ တချို့ကဆင်းရဲတယ်၊ တချို့က အသက်တိုတယ်၊ တချို့က အသက်ရှည်တယ်။ ဒီလိုကွဲပြားမှု တွေ တွေ့လာရတယ်။”

“ဘာကြောင့် ဒါတွေ ဒီလိုဖြစ်ရပါလိမ့်မလဲလို့ ဘဝရဲ့ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်အမျိုးမျိုးကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် မီးမောင်းကြီးနဲ့ ထိုးကြည့် ပြီး အဖြေရှာကြည့်ချင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီတရားတော်ကိုလည်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နှင့် ဘဝအမြင် လို့ နာမည်ပေးလိုက်ပါတယ်။ သဘော ကျရဲ့လား။”



“ကျပါတယ်ဘုရား”

“ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်းနဲ့ ဘဝကိုမြင်ကြည့်ကြစို့ဆိုတော့ ဘဝဆိုတာ မွေးခြင်းနဲ့စ သေခြင်းနဲ့ဆုံးတယ်ဆိုပေမယ့် ဘဝရဲ့အရှုံးအမြတ် ရလဒ်ကတော့ ဘဝပျက်သုဉ်းလို့ နိဂုံးချုပ်ချိန်ကျမှ အဖြေထွက်လာတာပါ။ ဟုတ်တယ်မဟုတ်လား”

“ဟုတ်ပါတယ်ဘုရား”

“ဇာတ်သိမ်းလို့ မီးငြိမ်းပြီးပြီဆိုရင် ဘယ်ရပ် ဘယ်ပြည် ဘယ်ဌာနေသို့ ခရီးဆက်ရမယ်ဆိုတာ ဇာတ်သမားတွေရဲ့ ထုံးစံပါပဲ၊ ဘယ်သူတွေရဲ့ ထုံးစံပါလိမ့်”

“ဇာတ်သမားတွေရဲ့ ထုံးစံပါဘုရား”

“အေး-ယောဂီတို့တစ်တွေဟာလဲ တစ်ဘဝနိဂုံးချုပ်ပြီးရင် နောက်တစ်ဘဝ ဇာတ်လမ်းစဖို့ နာနာကွယ်ကာကမ္မသတ္တိ ဆိုတဲ့ ဇာတ်ဆရာက စီမံပေးပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီဇာတ်ဆရာက မရတာ သန္တုဇော ဆိုတဲ့ ဇာတ်ရုံအကွယ်ကနေ ထိုင်စောင့်ပြီး စီမံကွပ်ကဲပေးနေတာမို့ ယောဂီတို့သွားလိုရာ သွားလို့ရပါ့မလား”

“မရပါဘုရား”

“သူပို့ပေးတဲ့ဆီ သွားရမှာပါ”

“မှန်လှပါဘုရား”

“အကြောင်းမလှသူတွေအတွက် ဆက်ရမယ့်ခရီးက ကြမ်းတမ်းသလို အကြောင်းလှသူတွေရဲ့ သွားရာခရီးက ပန်းခင်းသောလမ်း ဖြစ်ပါတယ်၊ ဘာတဲ့လဲ”

“ပန်းခင်းသောလမ်းပါဘုရား”

“ကောင်းပြီ၊ ဒါဖြင့် အဝိဇ္ဇာကစ၊ ဇရာမရဏမှာဆုံးတဲ့ ဘဝတစ်ခုလုံးကို ခြုံငုံစဉ်းစားတဲ့အခါ ဘဝအမျိုးမျိုးရဲ့ ဖြစ်စဉ် အမျိုးမျိုးကို ပဋိလောမဆိုတဲ့ (နောက်ကြောင်းပြန်ကြည့်) နည်း အားဖြင့် ဇရာမရဏ တရားကစပြီး လေ့လာကြည့်ကြတာပေါ့”

“မှန်လှပါဘုရား”

အသေနှစ်မျိုး

“အဘိဓမ္မာကျမ်းတွေမှာ သေခြင်းတရားကို အမျိုးမျိုးခွဲပြ ထားပေမယ့် ဘုန်းကြီးပြောချင်တဲ့ သေခြင်းက နှစ်မျိုးပဲရှိတယ်။ အဲဒါကတော့ ကောင်းသောသေခြင်းနဲ့ မကောင်းသောသေခြင်းပါပဲ ဘာတဲ့လဲ”

“ကောင်းသောသေခြင်းနဲ့ မကောင်းသောသေခြင်းပါဘုရား”

“လောကဖြစ်ရပ်အမျိုးမျိုးကိုကြည့်ပြီး လူတွေက သူတို့ နည်း သူတို့ဟန်နဲ့ ကောက်ချက်ချကြတယ်။ ဪ-သူကတော့ သေပန်းပွင့်လိုက်တာတဲ့၊ ဪ-သူကတော့ အသေဆိုးလိုက် တာတဲ့၊ ဒါကိုကြည့်ရင် ကောင်းသောသေခြင်းနဲ့ မကောင်းသော သေခြင်းဆိုတဲ့ အသေနှစ်မျိုးကို အများကလက်ခံထားတယ်ဆိုတာ မသေချာဘူးလား”

“သေချာပါတယ်ဘုရား”

“တချို့ သိပ်ကိုချမ်းသာတယ်၊ ဒါပေမယ့် အသေဆိုးနဲ့ သေရတယ်၊ တချို့ဆင်းရဲပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် အသေကောင်းနဲ့ သေရတယ်၊ အသေကောင်းရင် သွားလမ်းကောင်းမယ်၊ အသေ ဆိုးရင် သွားလမ်းဆိုးမယ်၊ ဒါဘဝရဲ့ နိယာမတစ်ခုပဲ”

“မှန်လှပါဘုရား”

ဇာတိပစ္စယာဇရာမရဏံ

“ဪ-ဘာကြောင့် ဒီလိုတွေ ဖြစ်နေရပါလိမ့်၊ ဘာကြောင့် ဘဝအသေတွေ မတူပါလိမ့်၊ ဒါကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အမြင်နဲ့ အဖြေ ရှာကြည့်ဖို့လိုပါတယ်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မှာ ဘုရားရှင်က ဘယ်လို ဟောထားသလဲ၊ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံတဲ့။ ဘာတဲ့လဲ”

“ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံပါဘုရား”

“ဇာတိဆိုတာ ဘဝတစ်ခုဖြစ်နေတာ၊ ဇရာမရဏံဆိုတာ ဘဝတစ်ခု နိဂုံးချုပ်တာ၊ ဘဝဖြစ်လာတာချင်းမှ မတူရင် ဘဝ နိဂုံးချုပ်တာချင်းကော တူနိုင်ပါ့မလား”

“မတူနိုင်ပါဘုရား”

“လိုရင်းကတော့ ဘဝမတူလို့ ဘဝနိဂုံး မတူတာပါ”

“ကိုယ့်ဘဝကို လောဘ၊ ဒေါသ၊ မာန်မာနတွေ ထူပြော တဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ အခြေစိုက်ထားပြီး သေတော့မှ ငြိမ်းချမ်း စွာ သေချင်ပါတယ်ဆိုရင် ဖြစ်နိုင်ပါ့မလား”

“မဖြစ်နိုင်ပါဘုရား”

“ငြိမ်းချမ်းတဲ့အသေနဲ့ သေချင်ရင် ဘဝကိုလဲ ငြိမ်းချမ်း တဲ့ဘဝဖြစ်အောင် ကြိုးစားထားပေါ့”

“မှန်လှပါဘုရား”

“တစ်သက်လုံးဖုံးသမျှ တစ်ပြင်ကျမှပေါ် ဆိုတဲ့စကား ရှိတယ်မဟုတ်လား၊ ဘယ်လိုပင် သူတော်ကောင်းဟန်ဆောင် ထားပေမယ့် သေခြင်းတရားနဲ့တွေ့တဲ့အခါ ကိုယ်လုပ်ခဲ့တဲ့ လုပ်

ရုပ်တွေက သူ့မနောမှာ ကံ၊ ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ်အဖြစ်နဲ့ လာပေါ်ပါတယ်။ သင်္ဂြိုဟ်က ဒီအတိုင်းဆိုမထားဘူးလား။”

“ဆိုထားပါတယ်ဘုရား။”

“သူ့ဇာတိရုပ်တွေ ဒီအချိန်မှာ လာပေါ်တယ် ဆိုတဲ့ သဘောပါ။”

“အသက်ရှင်စဉ်မှာ ဟန်ဆောင်ထားလို့ ဖုံးကွယ်ထားလို့ ရကောင်းရမယ်။ သေခြင်းတရားနဲ့ရင်ဆိုင်ရပြီဆိုရင် ဘယ်သူမှ ဖုံးကွယ် လို့မရဘူး။ အချို့က ပြီးသေနဲ့ သေရတယ်။ အချို့က မဲ့သေနဲ့ သေရတယ်။ ဒါဘဝကွာခြားမှုတွေရဲ့ အကျိုးဆက်ပဲ။ တစ်နည်း အားဖြင့်ပြောရရင် ဘဝမတူလို့ ဘဝနိဂုံးမတူတဲ့ သဘောပါ။”

“ဒါကြောင့် ဘဝနိဂုံးအတွက် ဘဝနိဒါန်းဖွင့်တဲ့အခါ အသေ ကောင်းချင်ရင် အနေကောင်းနေဖို့ ကြိုးစားရမယ်။ အနေကောင်းမှ အသေကောင်း သေရမယ်။ အသေကောင်းမှ အရောက်ကောင်း ရောက်မယ်။”

“ဒါဘုန်းကြီးပေးချင်တဲ့ စကားလက်ဆောင်ပါပဲ။ သဘော ပေါက်ရဲ့လား။”

“ပေါက်ပါတယ်ဘုရား။”

ဘဝပစ္စယာဇာတိ

ကဲ-ကောင်းပြီ။ ဘဝဆိုတာကို ဘုန်းကြီးတို့ ယောဂီတွေ သိကြပါပြီ။ ဒါပေမယ့် ဘဝဆိုတာ တစ်မျိုးထဲမဟုတ်ဘူး။ အမျိုးမျိုး

ရှိနေကြတယ်၊ တစ်အူတုံဆင်း ညီအစ်ကိုအချင်းချင်းပင် ဖြစ်လင့်ကစား ဘဝလှသူရှိသလို ဘဝမလှသူတွေလဲ ရှိနေကြတယ်။ ဒီလိုကွဲပြားရတာ ဘာကြောင့်လဲ၊ ငါ့ကြောင့်လား၊ သူ့ကြောင့်လား၊ ဒီလိုအမျိုးမျိုး တွေးလို့မရဘူးလား”

“ရပါတယ်ဘုရား”

“သုတ္တန်ပါဠိတော်တွေမှာ ပတိရူပဒေသဝါသ၊ သပ္ပုရိသ သံသေဝ၊ ယောနိသောမနသိကာရ စတဲ့အကြောင်းတွေ ထုတ်ပြထားပါတယ်၊ မှန်ပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော်ရဲ့ အဖြေကိုလဲ ကြည့်ကြည့်ကြတာပေါ့”

“ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပါဠိတော်က ဘယ်လိုဆိုထားတုန်း၊ ဘဝပစ္စယာဇာတိတဲ့၊ ကမ္မဘဝဆိုတဲ့ ကံတွေမတူလို့ ဘဝတွေ မတူတာပါတဲ့၊ ရှင်းရဲ့လား”

“ရှင်းပါတယ်ဘုရား”

“ကံမကောင်းလို့ ဘဝမကောင်းတာပါ၊ ကံကောင်းရင် ဘဝကောင်းမှာပေါ့၊ ဘုန်းကြီးတို့ ယောဂီတွေ ရုပ်သေးရုပ်ကလေးကြီးရှုပ်နေတဲ့အခါ မြင်ဘူးကြလား”

“မြင်ဖူးပါတယ်ဘုရား”

“ရုပ်သေးရုပ် ကြီးရှုပ်တယ်ဆိုတာ အစကတည်းက ရှင်းအောင်လုပ်မထားလို့ ရှုပ်နေရတာပါ။ ဆရာတော် ဦးဇောတိက ပြောခဲ့တဲ့ အရှုပ်ထဲမှာရှင်းအောင်နေ ဆိုတဲ့စကားလိုပဲ အစကတည်းက ရှင်းအောင်လုပ်ထားရင် ရုပ်သေးရုပ် ကြီးရှုပ်တာ မြင်ရပါမလား”

“မမြင်ရပါဘုရား”

“အဲဒီတော့ ကိုယ့်ဘဝမှာ ကံတွေကရှုပ်ခဲ့လို့ ဘဝကလဲ ရှုပ်နေရတာလို့ မှတ်ပါ။ သားသမီးကပဲ မကောင်းလို့လား၊ ဇနီးကပဲ ညံ့လို့လား၊ ခင်ပွန်းကပဲ အသုံးမကျလို့လား၊ သွားမတွက်ပါနဲ့၊ တစ်ခါတရံများ ပတ်ဝန်းကျင်ကိုတောင် သွားပြီးရန်ထောင် တတ်သေးတယ်၊ အပြစ်ပုံချတတ်သေးတယ်၊ အမှန်ကတော့ ကိုယ့်ကံက မစင်ကြယ်လို့ ဘဝကလဲ မစင်ကြယ်တာပါ”

“မှန်လှပါဘုရား”

“ကံဆိုရင် ဘုန်းကြီးတို့ ယောဂီတွေက ဟိုးလွန်ခဲ့တဲ့ ဘဝါဘဝတွေက လုပ်ခဲ့တဲ့ အတိတ်ကံကို မျက်စိထဲ တန်းမြင်လိုက်တယ်၊ မှားတယ်လို့ မပြောလိုပါဘူး၊ ဒါပေမယ့် ဒီနေ့ ဘုန်းကြီးပြောချင်တာက ကံဆိုတာ ကိုယ့်ရဲ့အပြုအမူ၊ အပြောအဆို၊ အတွေးအကြံတွေကို ပြောတာမို့ အတိတ်ကံရော၊ ပစ္စုပ္ပန်ကံပါ အားလုံးကိုပြောချင်ပါတယ်”

“ကိုယ်ကိုယ်တိုင် လုပ်ခဲ့တဲ့ ကိုယ့်ရဲ့အပြုအမူတွေ၊ ကိုယ်ကိုယ်တိုင်ပြောခဲ့တဲ့ ကိုယ့်ရဲ့စကားတွေ၊ ကိုယ့်ရဲ့စိတ်နေစိတ်ထား၊ အတွေးအခေါ်အကြံအစီတွေ၊ ဒါတွေဟာ ကံတွေပါပဲ”

“ကံမှန်သမျှ အကြောင်းတရားတွေပါ၊ ဖြစ်လာတဲ့ ဖြစ်ရပ်မှန်သမျှကတော့ ကံကြောင့်ဖြစ်တဲ့ အကျိုးတရားတွေပါ၊ မည်သည့်လုပ်ငန်းကိုမဆို ပြုလုပ်အားထုတ်မယ်ဆိုရင် ပြုလုပ်အားထုတ်မှုရဲ့ အကျိုးရလဒ်လေးကတော့ ရှိစမြဲပဲ မဟုတ်လား”

“မှန်ပါဘုရား”



“အေး-ဒါပေမယ့် ပြုလုပ်အားထုတ်မှုဆိုတဲ့ ကံတွေ တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် မတူနိုင်ပါဘူး။ ကံမတူရင် ဘဝဖြစ်စဉ် ဆိုတဲ့ အကျိုးရလဒ်ကလဲ မတူနိုင်ပါဘူး။ တစ်အူတုံဆင်း ညီအစ်ကိုအရင်းမင် ဖြစ်လင့်ကစား အကျိုးပေးမတူတာတွေ တွေ့ ရပါလိမ့်မယ်။ အဲဒါ အကြောင်းကံမတူလို့ပါပဲ။ ဘာမတူလို့ ပါလိမ့်”

“အကြောင်းကံမတူလို့ပါဘုရား”

“အလုပ်ကို ကံလို့ဆိုတော့ အလုပ်ရဲ့ အသွင်သဏ္ဍာန် အမျိုးမျိုးရှိသလို ကံတွေကလဲ အမျိုးမျိုးရှိနေမှာပဲ”

“မှန်လှပါဘုရား”

“အခြေခံအားဖြင့်တော့ ကောင်းတဲ့အလုပ်နဲ့ မကောင်းတဲ့ အလုပ်၊ ကောင်းတဲ့အလုပ်လုပ်တာချင်း တူရင်တောင်မှ စေတနာ ပါပါ လုပ်တာရှိတယ်။ ဝတ်ကျေတန်းကျေ လုပ်တာရှိတယ်။ မလွဲသာလို့ လုပ်ရတာရှိတယ်၊ ကိုယ်ကျိုးမမျှော်ဘဲ လုပ်တာ ရှိတယ်၊ ကိုယ်ကျိုးမျှော်ပြီး လုပ်တာရှိတယ်၊ အမျိုးမျိုးပါပဲ”

“မကောင်းတဲ့အလုပ်လုပ်ရာမှာလဲ ဒီလိုပါပဲ။ မကောင်းမှန်း သိရက်နဲ့ စီးပွားရေးအရလုပ်တာရှိတယ်၊ အပျော်သဘော လုပ်တာ ရှိတယ်။ ကောင်းတာလုပ်ရင်းကနေ မကောင်းတာ ဖြစ်သွားတာ ရှိတယ်။ မကောင်းတဲ့အလုပ်မှန်း လုံးဝမသိလို့ လုပ်မိတာလဲ ရှိတယ်။ သူကလဲ အမျိုးမျိုးပါပဲ”

“အဘိဓမ္မာအမြင်နဲ့ပြောရရင်တော့ အလုပ်တိုင်းမှာစေတနာ ပါတယ်။ သို့သော် စေတနာတစ်ခုတည်းပါတာ မဟုတ်ဘူး”

“ကောင်းတဲ့ဖက်ကပြောရရင် သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာ စတဲ့တရားတွေလဲ တစ်မျိုးမဟုတ်တစ်မျိုး ပါနေတယ်။ မကောင်းတဲ့ဖက်က ပြောရရင် ဖောဗာ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ စတာတွေ တစ်မျိုးမဟုတ်တစ်မျိုးပါနေတယ်”

“ဒါကိုကြည့်ရင် အများမြင်သာတဲ့အလုပ်၊ အများကြားသာတဲ့ အပြောတွေ တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် တူသားပဲလို့ ပြောလို့ ရပေမယ့် အများမသိနိုင်တဲ့ မနောက်ကတော့ မတူမှာ သေချာပါတယ်။ တူနိုင်ပါ့မလား”

“မတူနိုင်ပါဘုရား”

“အများနဲ့ယှဉ်ကြည့်လို့ မတူတာ ထားပါလေ။ မိမိတစ်ယောက်တည်းရဲ့ ကာယကံ၊ ဝစီကံတွေမှာတောင် မနောဆိုတဲ့ စိတ်စေတနာတွေ တစ်ကြိမ်နဲ့တစ်ကြိမ် မတူဘဲ အမျိုးမျိုးပြောင်းလဲနေတာ ကိုယ့်ကိုယ်ကို အသိဆုံးပဲ မဟုတ်လား”

“မှန်လှပါဘုရား”

ကံဆန်းကြယ်လို့ ဘဝဆန်းကြယ်

“ဒီတော့ ဘဝဖြစ်စဉ် တစ်ခုလုံးကို နောက်ကွယ်က ကြိုးကိုင်နေတဲ့ ကံရဲ့အနေအထားကို လေ့လာကြည့်လိုက်တဲ့အခါ ကံဆိုတာ အလွန်အသိရခက်တယ်။ အလွန်ဆန်းကြယ်တယ် ဆိုတာ မသေချာဘူးလား”



“သေချာပါတယ်ဘုရား”

“ဘယ်လောက်အထိ ဆန်းကြယ်သလဲဆိုရင် ကံတစ်မျိုး တည်းဖြစ်နေတာတောင်မှ တစ်ချို့ကံက ပထမလောက် အမှီရ လိုက်တော့ ဒီဘဝမှာပဲ အကျိုးပေးလိုက်တယ်။ နောက်ဘဝအထိ မစောင့်ဘူး။ ဒီလိုလဲရှိတယ်”

“ဟော-တချို့ကံက သတ္တမလောက် အမှီရတော့ ဒုတိယ ဘဝမှာ အကျိုးပေးတယ်။ ဘဝတစ်ခုနဲ့ တစ်ခု အပြောင်းအလဲ ကို သူကစိမ့်ပေးတယ်ဆိုပါတော့ တစ်ချို့ကံကျတော့လဲ အလယ် လော ငါးချက်ကို မှီရတာမို့ ဟိုး-တတိယဘဝကနေ ဘဝဆက် တိုင်း ဆက်တိုင်း လိုက်ပြီးတော့ အကျိုးပေးနေတယ်။ ကံရဲ့ အခန်းကဏ္ဍ မဆန်းကြယ်ဘူးလား”

“ဆန်းကြယ်ပါတယ်ဘုရား”

“ကံတွေ ဆန်းကြယ်သလောက် ဘဝဖြစ်စဉ်တွေကလည်း ဆန်းကြယ်တာပဲ။ ဘဝဖြစ်စဉ်တွေ ဘယ်လောက်အထိ ဆန်းကြယ် သလဲဆိုရင် တစ်ခါတရံ ကောင်းကံက အကျိုးပေးမယ်လုပ်တုန်း မကောင်းကံကဝင်ရှုပ်လာရင် ကောင်းတဲ့အကျိုးပေးတွေ ပျောက်ပြီး မကောင်းတဲ့အကျိုးပေးတွေ ချက်ချင်းပေါ်ချင် ပေါ်လာတတ်တာ”

“မှန်လှပါဘုရား”

“မကောင်းကံရဲ့ အကျိုးပေးခံစားနေရချိန်မှာ ကောင်းကံ လေးက လျှပ်တပြက်ဝင်လာလိုက်ရင်လဲ မမျှော်လင့်ဘဲ ကောင်း ကျိုးတွေ အမှတ်မထင် ရောက်လာတတ်တာရှိတယ်”

“ဒါကြောင့် ဘဝဆိုတာ သစ်တောက်ငှက်ပျံသလိုပဲလို့

ပြောကြတာပေါ့”

“မှန်လှပါဘုရား”

“သစ်တောက်ငှက်ပျံရင် နိမ့်ချိုမြင့်ချို ပျံသလို ဘဝခရီး
လျှောက်လှမ်းနေရတာလဲ နိမ့်ချိုမြင့်ချိုပါပဲ”

“လိုရင်းကတော့ ဘဝအနိမ့်အမြင့်ကို ကံကမန်တီးပေး
နေတာဖြစ်လို့ ကံနိမ့်ရင် ဘဝနိမ့်မယ်၊ ကံမြင့်ရင် ဘဝမြင့်မယ်၊
ကံညံ့ရင် ဘဝညံ့မယ်၊ ကံကောင်းရင် ဘဝကောင်းမယ်၊ ကံရှုပ်
ရင် ဘဝရှုပ်မယ်၊ ကံရှင်းရင် ဘဝရှင်းမယ်”

“လောကမှာ ပစ္စည်းချမ်းသာနေသူတွေရဲ့ ဘဝလဲ ရှုပ်ချင်
ရှုပ်နေတာပဲ၊ ဆင်းရဲ မွဲတောနေသူတွေရဲ့ ဘဝပေမယ့်လဲ ရှင်းချင်
ရှင်းနေတာပဲ၊ ဘဝဖြစ်စဉ်တွေ ရှုပ်ခြင်း ရှင်းခြင်းဟာ ဘယ်သူ့ပေါ်
မူတည်နေတုန်း”

“ကံပေါ်မှာ မူတည်နေပါတယ်ဘုရား”

“ဒီလိုသဘောပေါက်ထားရမယ်၊ ဒီလိုမှ သဘောမပေါက်
ရင် ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကြိုတိုင်း သူ့လွှဲချ၊ ကိုယ့်လွှဲချ။ သူ့အပြစ်တင်၊
ကိုယ့်အပြစ်တင်နဲ့ တစ်သံသရာလုံး ရန်ငြိုးတွေပွား၊ အာဃာတ
တွေထားနေတဲ့ ဖြစ်ရပ်တွေလဲ ဇာတ်တော်များမှာ အထင်အရှား
ပဲ မဟုတ်လား”

“ဟုတ်ပါတယ်ဘုရား”

“ဒါကြောင့် ဘဝမှာ ထူးခြားတဲ့ဖြစ်စဉ်တွေနဲ့ ကြုံတွေ့ရ
တိုင်း ပတ်ဝန်းကျင်ဆီ အတွေးမရောက်ပါနဲ့၊ ကိုယ့်ရဲ့ ကာယကံ၊
ဝစီကံ အထူးသဖြင့် မနောကံစိတ်စေတနာတွေကို ပြန်လည်



သုံးသပ်ကြည့်ပါဦး။ အဲဒီလိုသုံးသပ်ကြည့်ပြီးမှ ကိုယ်တစ်ယောက် တည်းကြိတ်ပြီး ကိုယ့်ပြဿနာကို မှန်ကန်တဲ့နည်းလမ်းနဲ့ အဖြေ ရှာကြည့်ပါ”

“ဒါဆိုရင် ဘဝပြဿနာရဲ့ အဖြေမှန်ရဖို့ လွယ်ကူသွားမှာပါ။ သဘောပေါက်ရဲ့လား”

“ပေါက်ပါတယ်ဘုရား”

ဥပါဒါန်ကြောင့်ကံဖြစ်

အဲဒီကံတွေ ဘာကြောင့် ဒီလိုဆန်းကြယ်နေရပါလိမ့်လို့ မေးမယ်ဆိုရင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟောင်းတော်က အဖြေရှာပြထား ပါတယ်။ ဥပါဒါန်ပစ္စယာဘဝေါတဲ့၊ ဥပါဒါန်တွေ ဆန်းကြယ်လို့ ကမ္မဘဝဆိုတဲ့ ကံတွေ ဆန်းကြယ်တာပါတဲ့”

“ကံမတူတာ ဘာမတူလို့ပါလိမ့်”

“ဥပါဒါန်မတူလို့ပါဘုရား”

“ကံလို့သာ လွယ်လွယ်ပြောတာနော်၊ အမှန်ကတော့ ကံဆို တာ နေ့စဉ်ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်နေတာတွေ၊ ပြောဆိုနေတာတွေ၊ တွေးတောကြံစည်နေတာတွေ၊ ဒါတွေပဲမဟုတ်လား”

“ဟုတ်ပါတယ်ဘုရား”

“အလုပ်လုပ်တဲ့အခါ အချို့က သူ့ဘက် ကိုယ့်ဘက် မျှမျှတတကြည့်ပြီး လုပ်တယ်၊ အချို့က ဘယ်သူသေသေ ငတေမာရင်ပြီးရော၊ ကိုယ့်အတွက်ပဲကြည့်တယ်၊ မတူဘူး၊ တချို့ က ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်းပြောတယ်၊ တချို့က သိမ်သိမ်ပွေ့ပွေ့

ပြောတယ်၊ တူကြရဲ့လား”

“မတူပါဘုရား”

“ဟော-မနောကံနဲ့ ပတ်သက်လို့ တွေးပုံကြံပုံ ယူဆပုံ ချင်းကလဲ မတူပြန်ဘူး။ ဒီလိုမတူတာဘာကြောင့်ပါလိမ့်လို့အဖြေ ရှာကြည့်တော့ ဥပါဒါန်မတူလို့ ကံမတူတာပါတဲ့၊ ဘာမတူလို့ ပါလိမ့်”

“ဥပါဒါန်မတူလို့ပါဘုရား”

“ဥပါဒါန်ဆိုတာ ဘာတဲ့လဲ”

“စွဲလန်းမှုပါဘုရား”

“အစွဲအလန်းတွေက အမျိုးမျိုးရှိတယ်၊ ကာမုပါဒါန်ဆိုရင် အကြိုက်စွဲ၊ ဒိဋ္ဌုပါဒါန်ဆိုတာက အယူစွဲ၊ ဝါဒစွဲ၊ ဂိုဏ်းဂဏာစွဲ၊ သီလဗ္ဗတုပါဒါန်ကျတော့အကျင့်စွဲ၊ အတ္တဝါဒုပါဒါန်က ငါစွဲ”

“တစ်နည်းအားဖြင့် ပြောကြပါစို့ဆိုတော့ ကာမုပါဒါန် ဆိုတာ အာရုံခံစားမှုအပေါ် စွဲလန်းနေတာ၊ ဒိဋ္ဌုပါဒါန်ဆိုတာ အယူအဆအပေါ်မှာ စွဲလန်းနေတာ၊ သီလဗ္ဗတုပါဒါန်ဆိုတာ လုပ်နေကျအလုပ်ပေါ်မှာ စွဲလန်းနေတာ၊ မြင်နေကျလို့ စွဲလန်း နေတာ၊ ကြားနေကျလို့ စွဲလန်းနေတာ၊ စားနေကျလို့ စွဲလန်း နေတာ စတာတွေဟာလဲ သီလဗ္ဗတုပါဒါန်ပါပဲ၊ အတ္တဝါဒုပါဒါန် ဆိုတာ နေရာတကာ တငါငါနဲ့ ငါကို ရှေ့တန်းတင်ပြီး စွဲလန်း နေတာ”

“အချုပ်ကတော့ ဒါတွေဟာ တဏှာစွဲနဲ့ ဒိဋ္ဌိစွဲပါပဲ”



“မှန်လှပါဘုရား”

“ဖြူ ပြော ကြံဆိုတဲ့ ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံကိစ္စ တွေဟာ ဒီအစွဲအလန်းတွေအပေါ် အခြေခံပြီး ဖြစ်လာတာပါ”

“လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ ရပ်ရေး၊ ရွာရေး၊ နိုင်ငံရေးကိစ္စ တွေသာမကပါဘူး ကုသိုလ်ရေးမှာတောင် ဒီအစွဲအလန်းတွေက ပါလာတတ်သေးတယ်”

“ကြည့်လေ မင်းကုသနဲ့ ယပဝတီ(ပဘာဝတီ) အလောင်းက ကုသအလောင်းက ယပဝတီနဲ့ တွေ့ရအောင် ကုသိုလ်လုပ်တယ်။ ယပဝတီအလောင်းက ကုသနဲ့ မတွေ့ရအောင် ကုသိုလ်လုပ်တယ်။ ဘယ်လောက်ဆန်းကြယ်သလဲ”

“မှန်လှပါဘုရား”

“အကျယ်ချဲ့ ပြောပါမယ်။ ကာမုပါဒါနနဲ့ ပတ်သက်ရင် တချို့က ကြည့်တဲ့အပေါ် အစွဲသန်တယ်။ ဥပမာ-ရုပ်ရှင်ကား အသစ်တင်ရင် မကြည့်ရမနေနိုင်ဘူး။ တီဗွီကလွှင့်တဲ့ ဇာတ်လမ်းတွဲ အချိန်ကျရင် ကြည့်ချင်တယ်။ မကြည့်ရရင် စိတ်အဆာမပြေဘူး”

“အရက်ဖြတ်မရတာတို့၊ ဆေးလိပ်ဖြတ်မရတာတို့ ကွမ်း ဖြတ်မရတာတို့ ဆိုတာလဲ ကာမုပါဒါနသဘောပါပဲ။ ဘုန်းကြီးတို့ မြို့မှာ ဒကာမကြီးတစ်ယောက်ရှိတယ်။ ဒကာမကြီးဆုံးသွားတာ ငါးနှစ်လောက်ရှိပြီ။ သားသမီးတွေက စီးပွားရေးကောင်းလို့ အိမ် ဟောင်းဖျက်ပြီး အိမ်သစ်ပြန်ဆောက်မယ်လုပ်တော့ ဒကာမကြီးက ဘာပြောတယ်မှတ်တုန်း။ အိုကွယ်-ဒီအတိုင်းလဲ နေလို့ရသားပဲ ဆောက်မနေပါနဲ့တဲ့။ အကြောင်းပြချက်က ဒကာမကြီးကိုယ်တိုင်

ဆောက်သွားခဲ့တဲ့ အိမ်ဖြစ်လို့ပါတဲ့။ ဒါလဲ ကာမုပါဒါန်ထဲ ပါတာပဲ”

“မှန်လှပါဘုရား”

“ဒိဋ္ဌပါဒါန်ဆိုတဲ့ အယူဝါဒအပေါ် စွဲလန်းတဲ့သဘောတွေ ယနေ့ကမ္ဘာကိုကြည့်ရင် သိနိုင်ပါတယ်”

“ဝါဒမတူသူတွေရဲ့ ဝါဒတိုက်ပွဲတွေဟာ နေရာအနှံ့အပြား မှာ ရှိနေတာပဲ မဟုတ်လား။ ဘုရားလက်ထက်က ဒိဋ္ဌိ(၆၂)ပါး ဆိုတာ သဘောတူရာ ပေါင်းထားတာ၊ အမှန်က ဒီထက်များပြား တယ်။ သစ္စကပရမိုဇ်ဆိုရင် ဝါဒတစ်ထောင်တောင် လက်ခံ ယုံကြည်ထားတယ်”

“မှန်လှပါဘုရား”

“ဝါဒပြိုင်ပွဲတွေဆိုရင်လဲ ကြောက်ခမန်းလိလိပဲ၊ ရွာတစ်ရွာ ဝင်ရင် ရွာထိပ်က မြင်သာ ထင်သာတဲ့ တောင်ကုန်းလိုနေရာမှာ သပြေပန်းကလေးတွေ စိုက်ထားခဲ့တယ်။ ဝါဒပြိုင်ဖို့ စိမ်ခေါ်တဲ့ သဘောပေါ့။ အမျိုးသမီးဝါဒရှင်တွေဆိုရင် ဝါဒပြိုင်ပွဲမှာ သူတို့ကို နိုင်တဲ့သူကို လင်ယောက်ျားအဖြစ် ပေါင်းသင်းပြီး ပြုစုလုပ်ကျွေး သွားပါမယ်လို့ ခန္ဓာကိုယ်ကိုတောင် လောင်းကြေးထားတဲ့အထိ ပြင်းထန်ခဲ့တာပါ”

“မှန်လှပါဘုရား”

“သီလဗ္ဗတုပါဒါန်ရဲ့ သဘောကလဲ အလွန်စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းတယ်။ ဘုရားလက်ထက်က ပုဏ္ဏတို့၊ သေနိယတို့ဆိုတဲ့ ဗြဟ္မဏလူငယ်တွေရှိတယ်။ တစ်ယောက်က ခွေးလိုနေတယ်။ ခွေးလိုအိပ်၊ ခွေးလိုစား၊ ကျင်ငယ်စွန့်တာတောင် ခွေးလိုစွန့်တယ်။



တစ်ယောက်က နွားလိုကျင့်တယ်၊ နွားလိုအိပ်၊ နွားလိုတားတယ်၊ သူတို့ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ သူတို့တော့ သူတို့အကျင့်ဟာ မှန်နေတယ်။ ကိုယ်လုပ်တဲ့အလုပ် မှန်တယ်လို့ ထင်နေမှတော့ ဒီအလုပ်အပေါ် ရှက်စရာလို့ ဘယ်ထင်ပါ့မလဲ၊ ထင်ပါ့မလား”

“မထင်ပါဘုရား”

“နိဂဏ္ဌနာဋပုတ္တတို့ မကွလိဂေါသာလတို့ကျတော့ အဝတ် မပါဘူး။ သူတို့ကမှ ကိလေသာကုန်တဲ့ ရဟန္တာအစစ်လို့ ဒီလိုကို ထင်နေတာ။ နိဂဏ္ဌနာဋပုတ္တရဲ့ အနွယ်တွေ အခုလဲပဲ အိန္ဒိယမှာ ရှိနေတာပါပဲ။ အခုတော့ ဂျိန်းလို့ ခေါ်တယ်။ သာဝတ္ထိတို့၊ ဗာရာဏသီတို့မှာ ရံဖန်ရံခါ တွေ့ရတတ်တယ်။ အဝတ်မပါ ဗလာကိုယ်တီးနဲ့ လျှောက်သွားနေကြတာပဲ။ ယောဂီတို့က မေးချင်မေးလိမ့်မယ်၊ အဝတ်မပါဘဲ လျှောက်သွားနေတာ မရှက် ဘူးလားလို့ အေး-သူတို့ကလဲ ပြန်ဖြေမှာပဲ။ ရှက်တယ်ဆိုတာ ကိုယ့်ခန္ဓာကို ခင်မင်တဲ့တဏှာကြောင့်ပါ။ တဏှာမရှိရင် ရှက်စရာ မလိုပါဘူးလို့ ဒီလိုပြန်ပြောမှာပဲ မဟုတ်လား”

“မှန်လှပါဘုရား”

“အရူးတစ်ယောက် ပြောသလိုပေါ့၊ အရူးတစ်ယောက်ကို လမ်းသွားလမ်းလာထဲက လူတစ်ယောက်ကကြည့်ပြီး ဒီကောင် စိတ်မနှံ့ဘူး၊ ရူးနေတာကွလို့ ပြောသတဲ့။ ဒါကို အရူးက ကြား သွားတော့ ဘာပြန်ပြောတယ်မှတ်လဲ၊ အင်း-အချင်းချင်းတွေ ဆိုတော့ တစ်ယောက် တစ်ယောက် ဒီလိုပဲထင်နေကြတာပါပဲတဲ့။ အနည်းဆုံး သောတာပန်အဆင့်မှ မရောက်သေးရင် ကိုယ့်အစွဲ

လေးနဲ့ကိုယ် ကျေနပ်နေကြတာ လောကဓမ္မတာပဲ မဟုတ်လား”

“မှန်လှပါဘုရား”

“လိုရင်းချုပ်လိုက်တော့ ကိုယ်လုပ်နေကျ အလုပ်အပေါ် အမှန်လို့ စွဲထင်မိရင် ဇွတ်တရွတ် လုပ်တတ်တာဟာ သီလဗ္ဗတ ပရာမာသဒိဋ္ဌိရဲ့သဘောပါပဲ”

“မှန်လှပါဘုရား”

“အတ္တဝါဒုပါဒါနိကတော့ ငါ့စွဲ၊ နေရာတကာ ငါသိတယ်၊ ငါတတ်တယ်၊ ငါမြတ်တယ်ဆိုတဲ့ (all know) ပုဂ္ဂိုလ်တွေလဲ လောကမှာ အများကြီးပဲ၊ အဲဒါတွေက ငါ့စွဲအပေါ် အခြေခံပြီး ဖြစ်လာရတာတွေပေါ့”

“အားလုံးကြည့်လိုက်တော့ တစ်ယောက်နဲ့ တစ်ယောက် အစွဲအလန်းတွေ မတူကြဘူး၊ အစွဲမတူတာကို ဝါသနာစရိုက် မတူတာလို့ ပြောကြတယ်။ ဗီဇမတူတာလို့လဲ ပြောကြတယ်။ လူတွေကိုကြည့်ရင် တစ်ယောက်နဲ့ တစ်ယောက် စရိုက်မတူတာ တွေ့ရမယ်၊ စရိုက်မတူတော့လဲ ရည်ရွယ်ချက်တွေ ဘယ်တူပါ့ မလဲ၊ ရည်ရွယ်ချက် မတူပြီဆိုမှတော့ ကိုယ်ကြိုက်သလို ကိုယ် လုပ်မှာ သေချာတယ်။ အလုပ်တွေကော တူနိုင်ပါ့မလား”

“မတူနိုင်ပါဘုရား”

“အလုပ်မတူရင် ကံမတူတာပဲ၊ ကံမတူရင် အကျိုးပေးတဲ့ ဘဝတွေ ဘယ်တူနိုင်ပါ့မလဲ၊ ရှင်းရဲ့လား”



“ရှင်းပါတယ်ဘုရား”

တဏှာပစ္စယာဥပါဒါနံ

“ဒါဖြင့် ဝါသနာစရိုက်ဆိုတဲ့ ဥပါဒါနံတွေ ဘာကြောင့် မတူကြသလဲ၊ အဖြေကရှင်းပါတယ်၊ တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံလို့ ဆိုထားတော့ အကြိုက်မတူလို့ စရိုက်မတူတာပေါ့”

“မှန်ပါဘုရား”

“အမှန်တော့ အကြိုက်ဆိုတဲ့ တဏှာနဲ့ စရိုက်ဆိုတဲ့ ဥပါဒါနံ က အနုအရင့်သာကွာတာပါ။ သဘောချင်းအတူတူပဲမဟုတ်လား”

“ဟုတ်ပါတယ်ဘုရား”

“အကြိုက်တွေ ခိုင်မြဲလာရင် စရိုက်ဆိုတာ ဖြစ်လာတာပဲ”

“မှန်ပါဘုရား”

“ဒီဘဝမှာရှိတဲ့ အကြိုက်ကြောင့် ဒီဘဝမှာ စရိုက်ဖြစ်လာ ရသလို ဘဝပေါင်းများစွာကတည်းက ပါလာတဲ့ အကြိုက်ကြောင့် ဒီဘဝမှာ စရိုက်တွေ ခိုင်မြဲနေရတာလဲ မတွေ့ရဘူးလား”

“တွေ့ရပါတယ်ဘုရား”

“သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ဘဝကို မှတ်တမ်းမရှိလို့ မပြောနိုင် ပေမယ့် (၅၅၀) နိပါတ်တော်လာ ပုဂ္ဂိုလ်များရဲ့ ဘဝကတော့ လေ့လာကြည့်ရင် သိနိုင်ပါတယ်။ အဘိဓမ္မတ္တသင်္ဂဟာလို့ ခေါ်တဲ့ သင်္ဂြိုဟ်စာအုပ်မှာ တဏှာစရိုက်၊ ဒေါသစရိုက်၊ မောဟစရိုက်၊ သဒ္ဓါစရိုက်၊ ပညာစရိုက်၊ ဝိတက်စရိုက်ဆိုပြီးတော့ စရိုက်တွေ အမျိုးမျိုးပြထားတယ်”

“ဒါတွေဟာ အကြိုက်တွေ ခိုင်မြဲလာလို့ ကွဲပြားခြားနား
လာတဲ့ စရိုက်လက္ခဏာတွေပဲ မဟုတ်လား”

“ဟုတ်ပါတယ်ဘုရား”

“အကြိုက်တွေ ဘယ်လောက်မတူသလဲဆိုရင် တချို့က
အာရုံခံစားမှုအပေါ် ကြိုက်တယ်၊ အာရုံခံစားနေရရင် ကျေနပ်
နေတာပဲ။ တချို့က အယူအဆ အတွေးအခေါ်တွေကို ငြင်းခုံ
နေရတာကြိုက်တယ်၊ အမြဲတန်း အတိုက်အခံလုပ်တတ်တယ်၊
သူများ မှားကွက်ကို တစ်ခုချင်း အပြစ်ရှာပြီး ထောက်ပြနေ
တတ်တာ သူ့ရဲ့အလုပ်ပဲ။ အဲဒီလူမျိုးကလဲ မလွယ်ဘူး။ သူများ
အပြစ်ကိုသာ ဝေဖန်ထောက်ပြ ဆရာလုပ်တတ်တာ။ သူ့အပြစ်ကို
သူများက ပြောလာရင်တော့ မြွေဟောက်ကို တုတ်နဲ့ထိုးမိသလို
တရှူးရှူး တရဲ့ရဲ့နဲ့ သူ့လုပ်ရပ်မှန်ကြောင်း မျက်စိမှိတ် ငြင်းတော့
တာပဲ။ ခင်ဗျားတို့ထဲမှာ ဒီလိုလူမျိုး မရှိဘူးလား”

“ရှိပါတယ်ဘုရား”

“တချို့က ဘာအလုပ် လုပ်လုပ်၊ ဘာစကားပြောပြော၊
သူ့အသာစီးရမှ ကျေနပ်တယ်၊ သူမစားရရင် အဲဒီအမဲ သဲနဲ့ပက်
တော့တာပဲ။ မင်းသားကြီးမဖြစ်ရင် ပတ်မကြီးထိုးဖောက်ရမှာ
ဝန်မလေးဘူး။ ဒီလူတွေ ခက်တာပဲ။ ဘာကြောင့် ဒီလိုစိတ်ဓာတ်
မျိုး မွေးရပါလိမ့်လို့ မပြောနဲ့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်က ဒီပြဿနာကို
အဖြေရှာပြထားတယ်”

“အကြိုက်(တဏှာ)မတူလို့ စရိုက် (ဥပါဒါန်)မတူတာ၊ စရိုက်
မတူလို့ လှုပ်ရှားမှု ပုံသဏ္ဍာန် (ကမ္မဘဝ)မတူတာ၊ ကမ္မဘဝ



မတူလို့ သူတို့ဘဝ (ဇာတိ)တွေလဲ အများနဲ့မတူ ခြားနားနေတာ ပေါ့။ တချို့က သူ့ရဲ့အပြင်ပန်းဘဝကိုကြည့်ပြီး ငြော်-သူတို့ ကတော့ တော်လိုက်တာလို့ အားကျကောင်းကျမယ်။ “ကျ”မနေနဲ့ သူ့ဘဝရဲ့အဖြေကို သူ့အသေက စောင့်ကြိုဖြေရှင်းပေးလိမ့်မယ်။ ရှင်းရဲ့လား”

“ရှင်းပါတယ်ဘုရား”

“လိုရင်းချုပ်လိုက်တော့ လောကလူတွေဟာ အကြိုက်ချင်း မတူကြဘူးဆိုတာ ပြောချင်တာပါ။ တချို့က အဝတ်ထက် အစားကို ပိုကြိုက်တယ်၊ တချို့က အစားထက် အကြွေးကို ပိုအားသန်တယ်၊ ကြွေးနေရရင် ထမင်းမေ့၊ ဟင်းမေ့ပဲ၊ တချို့က တွေးတောနေတာကို ပိုအာရုံကျတယ်၊ တွေးချင်လာပြီဆိုရင် ညသန်းခေါင် လူခြေတိတ်မှ ဆေးလိပ်မီးထည့်ပြီး စိမ်ပြေနေပြေ တွေးတော့တာ ဒီလိုကိုကွဲပြားမှုရှိတယ်”

“ဒါပင်္ဂိစွသမုပ္ပါဒ်သဘောနဲ့ ပြောနေတာပါ။ ဒီလိုအကြိုက်တွေ စရိုက်တွေ မတူတဲ့ လူသားတွေရဲ့ဘဝကို တစ်ပုံစံတည်း ဖြစ်အောင် ညှိယူဖို့ ကြိုးစားမယ်ဆိုရင် ကြိုးစားတဲ့လူပဲ မောသွားမှာပဲ။ ညှိလို့တော့ရမှာ မဟုတ်ဘူး။ ဒါတွေက ပင်္ဂိစွသမုပ္ပါဒ်ကြောင်းကျိုးဖြစ်စဉ်ရဲ့ နိယာမသဘောတွေပါ။ သဘောပေါက်ရဲ့လား”

“ပေါက်ပါတယ်ဘုရား”

“တချို့မိဘတွေများ သားသမီးသုံးလေးယောက် မွေးထားပြီး ကိုယ်လိုချင်တဲ့ ပုံစံနဲ့ စခန်းသွင်းလေ့ကျင့်ပေးတယ်၊ ဖြစ်သူ

လဲရှိ မဖြစ်သူလဲရှိပေါ့၊ မဖြစ်လာတဲ့အဆုံး အမွေပြတ်တို့ ရာသက် ပန်တို့၊ နောင်ကြည်အောင် ထားလိုက်မယ်တို့ ဆိုတာတွေ အို- ရှုပ်နေတာပဲ”

“ဘဝတွေမတူတာကို တွေ့ရင် ဘာကြောင့် မတူပါလိမ့် ဆိုတဲ့ ပြဿနာရဲ့ ဇစ်မြစ်ကို ရှာဖွေယူမှ ရမှာပေါ့၊ ဒီလိုမဖြစ်ရ ကောင်းလား၊ ဒီလိုဖြစ်ရကောင်းလားနဲ့ အဖြေရှာမရတိုင်း မကျေ မနပ်ဖြစ်ပြီး ဒေါသတွေ ဆူပွက်နေလို့ ဘယ်ဖြစ်မလဲ၊ ဟုတ်တယ် မဟုတ်လား”

“ဟုတ်ပါတယ်ဘုရား”

“ဪ-တဏှာ၊ ဥပါဒါန်ဆိုတဲ့ အခြေခံတွေ မတူလို့ ဘဝတွေ မတူပါလားလို့ သဘောပေါက်ပြီးတော့ ကိုယ်လိုချင်တဲ့ ပုံစံ မရတဲ့အခါ၊ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး သဘောချင်း မတိုက်ဆိုင်တဲ့ အခါ သူ့အကြိုက် ကိုယ့်အကြိုက်၊ သူ့စရိုက် ကိုယ့်စရိုက် အပေး အယူ အလျှော့အတင်းလုပ်ပြီး ဖြေရှင်းသွားကြမယ်ဆိုရင် ပြဿနာ တွေ ငြိမ်းအေးမသွားနိုင်ဘူးလား”

“ငြိမ်းအေးနိုင်ပါတယ်ဘုရား”

ဝေဒနာပစ္စယာတာဇော

ကဲ-အကြိုက်မတူတာထားပါတော့၊ ဘာကြောင့် အကြိုက် ချင်း မတူတာလဲ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် မပါဘဲသာ အဖြေရှာကြမယ် ဆိုရင် မှန်ကန်တဲ့အဖြေရဖို့ မလွယ်ပါဘူး။ လွယ်ပါ့မလား”

“မလွယ်ပါဘုရား”

“ဟော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကြည့်လိုက်တော့ အဖြေကအလွယ်
လေးပဲ၊ ဝေဒနာပစ္စယာ၊ ဘာတဲ့လဲ”

“တဏှာပါဘုရား”

“ခံစားမှုမတူလို့ အကြိုက်တွေ မတူတာပါ”

“မှန်လှပါဘုရား”

“လူတွေပြောပြောနေကြတယ် မဟုတ်လား၊ ဒီသီချင်းကို
ခံစားလို့ရတယ်၊ ဒီသီချင်းကို ခံစားလို့မရဘူးဆိုတာလေ၊ အဲဒါ
ဝေဒနာရဲ့သဘောပါ၊ တချို့က သီချင်းကြီးကို ခံစားလို့ရတယ်၊
တချို့က ခေတ်ပေါ်သီချင်းကိုမှ ခံစားလို့ရတယ်၊ ဒါကွာခြား
ချက်ပဲ”

“မှန်လှပါဘုရား”

“တချို့က ပျော့ပျော့ပြောင်းပြောင်း ပြောတာကို ခံစားလို့
ရတယ်၊ တချို့က တစ်တစ်ခွခွပြတ်ပြတ်သားသား ပြောတာကို
သဘောကျတယ်၊ တချို့က မြောက်ထိုးပင့်ကော်ပြောမှုကြိုက်တယ်၊
ဒါလဲခံစားမှု မတူတဲ့လက္ခဏာတွေပဲ၊ မှန်တာပြောမှ ကြိုက်တယ်
ဆိုတာ ရှိသေးတယ်၊ ဒါပေမယ့် သိပ်မှန်လွန်းပြန်ရင်လဲ မကြိုက်
နိုင်ပြန်ဘူး”

“ပုံပြင်လေးတစ်ခုကြားဖူးတယ်၊ ခရီးသွားတစ်ယောက်
ရွာတစ်ရွာနားရောက်တော့ ရွာထိပ်မှာရှိတဲ့ တဲလေးထဲဝင် အမော
ပြေ ရေတောင်းသောက်တယ်။ အကဲခတ်ကြည့်လိုက်တော့
တဲထဲမှာ အဖွားအိုတစ်ယောက်ထဲ၊ ဒီတော့ ခရီးသွားလူငယ်က
စပ်စုတယ်။ အိုအဖွား၊ အဖွားတစ်ယောက်ထဲပါလား၊ သားသမီး

တွေ မရှိဘူးလားတဲ့။ အဖွားအိုကပြန်ပြောတယ်။ မမေးပါနဲ့မောင်ရင်
ရယ်။ အဖွားက မှန်တာကို မှန်တဲ့အတိုင်း ပြောတတ်လွန်းလို့
ရွာလူကြီးက အဖွားကို ရွာပြင်ထုတ်ထားတာပါ။ ဒါကြောင့် အဖွား
တစ်ယောက်ထဲ နေရတာပါကွယ်တဲ့”

“ဒီတော့ ခရီးသွားက စုတ်သပ်ပြီး၊ ဩော်-လောကကြီး
တယ်ဆိုပါလား။ အမှန်ပြောသူကို ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ကြိုဆို
ရမယ့်ဟာ ဘာကြောင့်များ ဝိုင်းကြည့်ထားပါလိမ့်တဲ့။ နောက်တော့
သူက ကဲ-အဖွား၊ ကျွန်တော့်ကို သွားခွင့်ပြုပါဆိုပြီး ခရီးဆက်
ထွက်သွားတယ်”

“ခရီးသွားလူငယ်ရဲ့ လွယ်အိတ်လေး ကျန်နေတာမြင်တော့
အဖွားက လှမ်းခေါ်တယ်။ နာမည်ကလဲမသိ၊ အဝေးလဲရောက်
သွားပြီ။ ဒီမှာတင် အဖွားက သူ့ဝသီအတိုင်း။ “ဟေ့-မျက်စေ့
စောင်းစောင်း၊ ခြေထောင့်နင်းနဲ့ကောင်လေး၊ ဒီမှာ မင်းလွယ်အိတ်
ကျန်နေတယ်”တဲ့။ ဒီတော့ ခရီးသွားလူငယ်က အမြန်ပြန်လာ၊
သူ့လွယ်အိတ် ဆတ်ကနဲဆွဲယူပြီး ပြန်ပြောလိုက်တယ်”

“အင်း-ရွာပြင်ထုတ်ခံရတာ နည်းတောင် နည်းသေး
တယ်တဲ့”

“မှန်တာပြော ကြိုက်တယ်ဆိုတာ စကားအဖြစ်သာ ပြော
တာပါ။ တကယ်မှန်လွန်းတော့လဲ ကြိုက်သူက အရှားသာ၊
ဟုတ်တယ်မဟုတ်လား”

“ဟုတ်ပါတယ်ဘုရား”

အကြိုက်တွေ မတူတာအပြစ်မတင်ပါနဲ့၊ မကြိုက်ရကောင်း
လားလို့လဲ စောဒက မတက်ပါနဲ့၊ အကြိုက်မတူတာ ခံစားမှု
မတူလို့ပါ။ ဘုန်းကြီးတို့ ဒကာ ဒကာမတွေက တရားနာရတဲ့
လုပ်ငန်းအပေါ်မှာ ခံစားလို့ရလို့ တရားနာခြင်းလုပ်ငန်းကို ကြိုက်
နေတာ၊ ခံစားလို့မရတဲ့လူ ဘယ်တော့မှ မကြိုက်နိုင်ဘူး။ ဟုတ်
တယ်မဟုတ်လား”

“ဟုတ်ပါတယ်ဘုရား”

“ဘယ်အလုပ်ကိုမဆို ခံစားလို့ရမှ ကြိုက်တယ်၊ ခံစားလို့
မရရင် မကြိုက်ဘူး၊ မြတ်စွာဘုရားသခင်ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးနဲ့
တွေ့တာတောင် ဒေဝဒတ်လို ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးမှာ ခံစားလို့မရဘူး”

“ဘုရားကိုကြည့်လို့မရဘူး၊ ဘုရားဟောတဲ့တရား နာလို့
မရဘူး၊ သူ့စိတ်ထဲမှာ ဘုရားကိုမြင်တိုင်း ဒေါမနဿတွေ ပွားနေ
တယ်၊ ဥင်းတလိုငှက်မျိုးကျတော့ ခွေးသေကောင်ပုတ်လို ရွံရှာ
စရာကြီး တွေ့တာတောင် တဏှာတွေဖြစ်နေတယ်၊ ဘယ်လောက်
ဆန်းကျယ်သလဲ”

“ဆန်းကျယ်ပါတယ်ဘုရား”

“ဒါကြောင့် အဘိဓမ္မာမှာ ဝိပါက်အမှန်၊ ဇောအပြန်လို့
ပြောတာပေါ့၊ ဆိုလိုရင်းက ဝိပါက်ဆိုတဲ့ အကျိုးပေးက အမြဲမှန်
တယ်၊ ကောင်းကံကြောင့်ကောင်းကျိုးရတာ၊ မကောင်းကံကြောင့်
မကောင်းကျိုးရတာ၊ ဒါပေမယ့် ဇောဆိုတဲ့ ခံစားမှုကျတော့ ရလာ
တဲ့အကျိုးတိုင်းကို ခံစားလို့မရနိုင်ဘူး၊ ကောင်းတာတွေပေမယ့်

ကောင်းတယ်လို့ ခံစားလို့ရချင်မှ ရတာ၊ မကောင်းတာပေမယ့် လဲ ခံစားလို့ရချင်ရနေတတ်တာမျိုးပဲ”

“စာရေးဆရာကြီးတစ်ယောက် ပြောဖူးတဲ့ စကားလေး တစ်ခုရှိတယ်၊ ငါးပိရေကြိုက်သူက ငါးပိရေရဲ့ အရသာကို ခံစား လို့ရတယ်၊ ဒါပေမယ့် ငါးပိရေဟာ ဟင်းကောင်းမဟုတ်တာတော့ သေချာတယ်တဲ့၊ ငှင်းတက ခွေးသေကောင်ပုတ်ကြိုက်သလိုပါပဲ လို့ ပြောရင် ရိုင်းရာများကျနေမလားဘဲ”

“မရိုင်းပါဘုရား”

“အေး-လို့ရင်းကတော့ ခံစားမှုမတူတဲ့အတွက် အကြိုက် တွေ မတူဘူး၊ အကြိုက်တွေမတူတော့ ခံယူချက်ဆိုတဲ့ အစွဲ အလန်းတွေ မတူဘူး၊ အစွဲအလန်းတွေ မတူတဲ့အတွက် အလုပ် တွေ မတူနိုင်ဘူး၊ အပြောတွေမတူနိုင်ဘူး၊ အတွေးအခေါ်တွေ မတူနိုင်ဘူး၊ ဒီလိုမှမတူရင် ဘဝအကျိုးပေးတွေ ဘယ်တူနိုင်ပါ့ မလဲ၊ ဘယ်လောက်ပဲ မိဘက ပညာတတ်အောင် ချမ်းသာအောင် ပြုပြင်ပေး၊ သူ့အကျိုးပေးနဲ့သူလာတာ၊ သားသမီးတိုင်း ချမ်းသာ မလာဘူး၊ တချို့ချမ်းသာတယ်၊ ပညာတော့ တော်စွာလျှော်စွာပဲ၊ တချို့က ပညာတတ်တယ် မချမ်းသာဘူး”

“ဒီလိုဘဝမတူတာတွေဟာ ဘာကြောင့်လဲ၊ ကံမတူလို့ ပါ၊ ကံဆိုတဲ့အလုပ်တွေ မတူဘူး၊ ဒီကံတွေမတူတာဟာ ဘာ ကြောင့်လဲ၊ ခံယူချက်တွေမတူလို့ပေါ့၊ ခံယူချက်မတူတာဟာ အကြိုက်မတူလို့၊ အကြိုက်မတူတာသည် ခံစားမှုမတူလို့ပါပဲ၊ ဒီလို



ကြောင်းကျိုးဆက်သွယ်ကြည့်ရပါမယ်။ ဒီလိုသဘောပေါက်ထားရင် လောကဝံနဲ့တွေ့တဲ့အခါ စိတ်ဖြေသာတာပေါ့”

“မှန်လှပါဘုရား”

ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ

“ခံစားမှုတွေ ဘာလို့မတူပါလိမ့်ဆိုတော့ အာရုံခြောက်ပါးနဲ့ တွေ့ထိရမှု ဖဿ မတူလို့ပါတဲ့၊ ဘုရားဟောဒေသနာက သိပ်သေချာတာနော်”

“မှန်လှပါဘုရား”

“အာရုံခြောက်ပါးနဲ့ တွေ့ထိမှုလို့ဆိုကတည်းက ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတနဆိုတဲ့ တရားတွေလဲ ပါသွားပြီပေါ့၊ ဒါကြောင့် ဒီတရားတွေကို ပေါင်းပြောလိုက်ကြပါစို့”

“သဠာယတနကိုမှီပြီး စိတ်ဆိုတဲ့ ဝိညာဏ်တွေ ဖြစ်နေတယ်၊ ဘာတွေလဲ၊ မြင်တယ်၊ ကြားတယ်၊ နံတယ်၊ စားတယ်၊ ထိတွေ့တယ်၊ တွေးတောတယ်၊ ဒီစိတ်တွေ ဖြစ်နေတယ်၊ စိတ်ဝိညာဏ်ခြောက်မျိုးရှိသလို ဖဿလဲ ခြောက်မျိုးရှိတာပါပဲ”

“ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာဆိုတော့ မြင်တဲ့အာရုံကို ခံစားလို့ရတယ်၊ ကြားတဲ့အာရုံကို ခံစားလို့ရတယ်၊ နံတဲ့အာရုံကို ခံစားလို့ရတယ်၊ စားတဲ့အာရုံကို ခံစားလို့ရတယ်၊ ထိတွေ့တဲ့အာရုံကို ခံစားလို့ရတယ်၊ ကွေးတဲ့ကြံ့စည်တဲ့အာရုံကို ခံစားလို့ရတယ်”

“ကောင်းပြီ၊ အာရုံတစ်ခုနဲ့ တွေ့ဆုံလို့ ခံစားမှုဝေဒနာတွေ ဖြစ်ရတယ်ဆိုရင် အမြင်မတူသူနှစ်ယောက်ရဲ့ ခံစားမှုဟာ

တူနိုင်ပါ့မလား။ အကြားမတူ၊ အစားမတူသူနှစ်ယောက်ရဲ့ ခံစားမှု တူနိုင်ပါ့မလား။ နောက်ဆုံး အတွေး မတူသူနှစ်ယောက်ရဲ့ ခံစားမှု ကော တူနိုင်ပါ့မလား။”

“မတူနိုင်ပါဘုရား။”

“ဘုရားလက်ထက်က ဘုရားရှင်နဲ့ ထိတွေ့ဆက်ဆံနေရသူ တွေရဲ့ ခံစားမှုကို ကြည့်ကြပေါ့။”

“ရှင်အာနန္ဒာဆိုရင် နောင်တော်ကြီးတစ်ယောက်ဆိုတဲ့ အတွေးနဲ့ ဘုရားအပေါ် သိပ်လေးစားတာ၊ သက်တူရွယ်တူပေ မယ့် တပည့်ကိုရင်လေးက ဆရာသမားကို ပြုစုသလို ပြုစုနိုင် တယ်။ ရှင်သာရိပုတ္တရာကျတော့ ပညာအရာမှာ ဘုရားကိုယ်စား အထားခံရတယ်ဆိုတဲ့ အတွေးနဲ့ အစစအရာရာ သတိထားတယ်။”

“မှန်လှပါဘုရား။”

“ရှင်မဟာကဿပကြီးကျတော့ကြည့်၊ ဒုက္ခသက်န်းကြီး ရလာတဲ့အချိန်ကစပြီး လိုအပ်ရင် သာသနာတော်နဲ့ ပတ်သက် တဲ့တာဝန်တွေ ငါထမ်းရလိမ့်မယ်လို့ တွေးထားပြီးသား။ ဒီတော့ သူတို့ခံစားမှုတွေက သိပ်ကောင်းနေတယ်။ ဒေဝဒတ်ကျတော့ ဘုရားက မျက်နှာလိုက်တယ်၊ ငါလိုလူရင်းကိုဘေးဖယ်ထားတယ်၊ မဆိုင်သူတွေကို သူကောင်းပြုတယ်ဆိုတဲ့ အတွေးက ဖျောက်မရ ဘူး။ ဒီအတွေးကြောင့်ပဲ သူ့ရဲ့ခံစားမှုတွေ အများနဲ့ မတူနိုင်တာ၊ ဒါ ဖဿပစ္စယာဝေဒနာပဲ မဟုတ်လား။ ဖဿမတူလို့ ဝေဒနာ တွေမတူတာပေါ့။”

“မှန်လှပါဘုရား။”

“အမြင်အာရုံ၊ အကြားအာရုံတွေနဲ့ ပတ်သက်လို့ ကြည့် ပြန်တော့လဲ မြင်နေကျ၊ ကြားနေကျ၊ အာရုံမှ ခံစားလို့ရတယ်။ အနောက်နိုင်ငံ အနောက်ယဉ်ကျေးမှုကို အရှေ့တိုင်းသားတွေက ခံစားလို့မရဘူး။ သူတို့ဟာနဲ့ သူတို့တော့ ခံစားလို့ရတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ သူတို့က မွေးကတည်းက ဒီပတ်ဝန်းကျင်မှာ မွေးလာတာ၊ ဒီအာရုံတွေဟာ သူတို့အတွက်တော့ မြင်နေကျ၊ ကြားနေကျ။ ဘုန်းကြီးတို့မှာသာ အဆန်းဖြစ်နေတာ။ ဒါကြောင့် ဒီအာရုံတွေကို သူတို့ခံစားလို့ရပေမယ့် ဘုန်းကြီးတို့ ခံစားလို့ မရဘူး။ သူတို့ယဉ်ကျေးတယ်ထင်ပေမယ့် ဘုန်းကြီးတို့မထင်ဘူး။”

“သူတို့ကြိုက်ပေမယ့် ဘုန်းကြီးတို့ မကြိုက်ဘူး။ သူတို့က တတမ်းတတဖြစ်နေပေမယ့် ဘုန်းကြီးတို့ မဖြစ်ဘူး။ သူတို့လုပ် သလိုလဲ ဘုန်းကြီးတို့ လိုက်မလုပ်နိုင်ဘူး။ အဲဒါ တဏှာ၊ ဥပါဒါန် ကမ္မဘဝတွေ မတူတဲ့သဘောပဲမဟုတ်လား။”

“မှန်လှပါဘုရား။”

“ဒီလိုဆိုရင် သူတို့ဘဝနဲ့ ဘုန်းကြီးတို့ဘဝ တူနိုင်ပါ့မလား။ မတူနိုင်ဘူး။ ဘဝမတူတော့ ဘဝနိဂုံးတွေလဲ ကွဲပြားသွားရတယ်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အမြင်နဲ့ ကြည့်မယ်ဆိုရင် သိပ်ကိုရှင်းပါတယ်။”

“ဒါနဲ့ပတ်သက်လို့ စကားတစ်ခုရှိပါတယ်။ ကုလားမဆိုရင် ဆာရီနဲ့မှ ကြည့်ကောင်းတာ၊ မြန်မာအမျိုးသမီးဆိုရင် လုံချည်နဲ့မှ ကြည့်ကောင်းတာ၊ တရုတ်မဆိုရင် ဘောင်းဘီနဲ့မှ ကြည့်ကောင်း တာ၊ အင်္ဂလိပ်မကျတော့ဂါဝန်နဲ့မှကြည့်ကောင်းတာတဲ့စဉ်းစားကြည့် စမ်း။ ဒါ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာရဲ့သဘောလေးတွေပဲမဟုတ်လား။”

“ဟုတ်ပါတယ်ဘုရား”

“မဿကိုက မတူခဲ့တော့ ဝေဒနာ ဘယ်တူနိုင်ပါ့မလဲ၊ လိုရင်းချုပ်လိုက်တော့ မြင်တာ၊ ကြားတာ၊ နံတာ၊ စားတာ၊ ထိတာ၊ တွေးတာလေးတွေ မတူတာနဲ့အမျှ ခံစားမှုတွေဟာ တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် ဘယ်တော့မှ မတူပါဘူးဆိုတာ ပြော ချင်တာပါပဲ”

“မှန်လှပါဘုရား”

“ကဲ-ထားပါတော့၊ ရှေ့သွားလိုက်မယ်၊ အဲဒီတော့ မြင်တာ၊ ကြားတာမတူရင် ခံစားမှုမတူဘူး၊ ခံစားမှုမတူလို့ အကြိုက်မတူ ဘူး၊ အကြိုက်မတူရင် ခံယူချက်အစွဲအလန်းမတူဘူး၊ အစွဲအလန်း မတူတော့ ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံတွေ မတူတော့ဘူးပေါ့။ ဘဝတွေလဲ မတူဘူး၊ ဘဝနိဂုံးတွေလဲ မတူနိုင်ဘူး”

အတိတ်အကြောင်းကြောင့်ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးဖြစ်

“မြင်နေရတာ၊ ကြားနေရတာ၊ စားနေရတာတွေ ဘာ ကြောင့် မတူသလဲလို့မေးရင် အတိတ်အဝိဇ္ဇာနဲ့ သင်္ခါရကို ပြန် ကောက်ရမှာပဲ”

“မှန်လှပါဘုရား”

“အတိတ်တုန်းက အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရက ယောဂီတို့ကို အင်္ဂလန်ပို့ပေးလိုက်ရင် ယောဂီတို့ဟာ ခုအချိန်မှာ အင်္ဂလန်နိုင်ငံရဲ့ အမြင်အာရုံတွေ၊ အကြားအာရုံတွေ ခံစားနေရပြီပေါ့။ ပေါင်မှန်နဲ့ ထောပတ်ကို ကြိုက်တတ်နေပြီပေါ့၊ ယေရှုခရစ်တော်ရဲ့ ပညတ် တော်(၁၀)ပါးကို လက်ခံနေပြီပေါ့။ ဟုတ်တယ်မဟုတ်လား”

“ဟုတ်ပါတယ်ဘုရား”

“အတိတ်အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရက မြန်မာပြည်ပို့ပေးလိုက်လို့သာ မြန်မာပြည်ရဲ့ အမြင်အကြားတွေ ရနေတာပါ။ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု ကို မြတ်နိုးပြီး မြန်မာ့ဝလေ့ကို ကြိုက်နေတာပါ”

“အတိတ်အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရက ဟိုး-အိန္ဒိယပြည်ကိုများ ပို့ပေးလိုက်ရင် ဗုဒ္ဓသာသနာဆိုတာကို ဩော်-ဒါဗုဒ္ဓဝါဒပဲ ဆိုတာ လောက်ကလွဲပြီး ယောဂီတို့ ခံစားလို့ရမှာမဟုတ်ဘူး”

“မှန်လှပါဘုရား”

“အေး-မတော်လို့များ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရက ဂျိန်းဘာသာ ကိုးကွယ်တဲ့ မိသားစုရဲ့ မိခင်ဝမ်းထဲပို့ပေးလိုက်ရင် ဒကာကြီးတွေ အခုအချိန် ဘယ်နှယ်နေမလဲ၊ အဝတ်မပါတဲ့ ကိုယ်တော်မြတ် တွေကို ရှိခိုးနေရပြီ၊ သူတို့ကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်နေရပြီ၊ သေချာ တယ်”

“အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရက မြန်မာပြည်ပို့ပေးလိုက်လို့ မြန်မာ ဘုန်းကြီး ကိုးကွယ်နေရတာ ကံကောင်းတယ်လို့ မှတ်ပါ။ ဒါဖြင့် အတိတ်အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရဆိုတာလဲ တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် မတူဘူး ဆိုတာ တွက်လို့ရတယ်။ ဟုတ်တယ်မဟုတ်လား”

“ဟုတ်ပါတယ်ဘုရား”

“အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရမတူလို့ ရောက်လာရတဲ့ဘဝတွေ ကွာခြား နေကြရတယ်။ မြင်ရတာတွေ၊ ကြားရတာတွေ၊ စားရတာတွေ၊ နောက်ဆုံး အတွေးအခေါ်တွေကအစ မတူတော့ဘူး”

“အဲဒါတွေ မတူတော့ ခံစားရတာချင်း မတူဘူး။ ခံစားရတာ မတူတော့ အကြိုက်မတူဘူး။ အကြိုက်မတူတော့ အစွဲအလန်း မတူဘူး။ အစွဲအလန်းမတူတော့ ပြုတာတွေ၊ ပြောတာတွေ၊ တွေး ခေါ်တာတွေ ဘယ်တူပါမလဲ”

“ဒီလိုကံအမျိုးမျိုး ကွဲပြားလာပြီဆိုရင် ဘဝတွေလဲ အမျိုးမျိုး ကွဲပြားလာရတော့တာပဲ။ ဘဝတွေမတူမှတော့ ဘဝနိဂုံးချုပ်တွေ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး မတူနိုင်တော့ဘူးပေါ့။ တူနိုင်ပါ့မလား”

“မတူနိုင်ပါဘုရား”

“ဘုန်းကြီးတို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေဟာ နောက်ဘဝကို အယုံ အကြည်ရှိကြသူတွေပါ။ သို့သော် ဘုန်းကြီးတို့ ယုံကြည်တဲ့ နောက် ဘဝဆိုတာ ကောင်းကင်ဘုံမဟုတ်ဘူး။ နောက်ဘဝရောက်ဖို့ ဘယ်သူကမှ လာရောက်ကယ်တင်ပြီး ကောင်းရာမွန်ရာသို့ ပို့ပေး တာ မဟုတ်ဘူး”

“ဘဝနိဂုံးမှာ မရဏာသန္ဓေလောအဖြစ် နောက်ဆုံးပေါ်လာတဲ့ အာသန္ဓေကံ ဆိုတဲ့ ထူးခြားတဲ့ လောစိတ်ဖြစ်စဉ်လေးက ကြောင်း ကျိုးဆက်သွယ်ပြီး ကျေးဇူးပြုပေးလိုက်တာ။ အဲဒီနည်းနဲ့ နောက် ဘဝဆိုတာ ဖြစ်လာတာပါ”

“မှန်လှပါဘုရား”

“ဗုဒ္ဓဘာသာအလိုအရ နောက်ဘဝတစ်ခုဖြစ်ဖို့အတွက် အာသန္ဓေကံဆိုတဲ့ လောစိတ်ဖြစ်စဉ်လေးဟာ သိပ်အရေးကြီးတယ်။ ဒီစိတ်ဖြစ်စဉ်လေးကောင်းမှ နောက်ဘဝကောင်းမယ်။ ဒီစိတ်ဖြစ် စဉ်လေးမကောင်းရင် နောက်ဘဝလဲ မကောင်းနိုင်ဘူး။ ဒါကြောင့်

အာသန္ဓကံဆိုတဲ့ စိတ်ဖြစ်စဉ်လေးကောင်းအောင် ကြိုးစားနေကြ ရတယ်။ ဒါကို သေဖို့အတွက် ပြင်ဆင်တယ်လို့ ခေါ်တယ်”

“အာသန္ဓကံဆိုတဲ့ စိတ်ဖြစ်စဉ်ကောင်းသွားရင် အသေ ကောင်းတယ်လို့ ခေါ်တယ်။ ဘဝနိဂုံးချုပ် ကောင်းတယ်လို့ ခေါ် တယ်။ ညစ်နွမ်းတဲ့အာသန္ဓကံစိတ်နဲ့ သေသွားရင် အသေမကောင်း ဘူး။ ဘဝနိဂုံးချုပ် မကောင်းဘူးလို့ ပြောရမယ်”

“ပစ္စည်းချမ်းသာတိုင်းလဲ အသေမကောင်းနိုင်ဘူး။ ပညာ တွေ တတ်တိုင်းလဲ အသေမကောင်းနိုင်ဘူး”

“ဒါကြောင့် အသေကောင်းအောင် ပြင်ဆင်နိုင်ဖို့ အသေ ကောင်းနဲ့ သေနိုင်ဖို့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ကြောင်းကျိုးဖြစ်စဉ်ကို ကြိုးစား လေ့လာ တင်ပြပေးထားခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်”

“ဒါကြောင့် ယောဂီအပေါင်း သူတော်ကောင်းများ-ကိုယ် နေ့စဉ် ရင်ဆိုင်နေရတဲ့ မြင်စရာ၊ ကြားစရာ၊ နံစရာ၊ စားစရာ၊ ထိစရာ၊ တွေးစရာ အာရုံတွေမှသည် ဘဝနိဂုံးချုပ်လို့ မရဏာ သန္ဓုလော စောချိန်အထိ ကြောင်းကျိုးဖြစ်စဉ် သဘာဝတွေကို သတိမလပ် အကဲခတ်နိုင်ကြပါစေ။ အကဲခတ်ပြီးကိုယ်သွားလိုတဲ့ လမ်းကြောင်းမှန်ပေါ်ရောက်အောင် ကြိုးစားလျှောက်လှမ်းနိုင်ကြ ပါစေ”

“ဘဝနိဂုံးမှာ အပြုံးပန်းကလေးဆင်ပြီး ဝိညာဏ် ချုပ်နိုင် ကြပါစေ။ သာယာလှပတဲ့ အနာဂတ်ဘဝကို ဆက်လက်လျှောက် လှမ်းနိုင်ကြပါစေ။ အနာဂတ်မှာ ဘဝလှပြီး ဘဝအားလုံးရဲ့

ချုပ်ငြိမ်းရာမှန် မြတ်နိဗ္ဗာန်ကို အမြန်ရောက်နိုင်ကြပါစေလို့ ဆုတောင်းရင်း ဘုန်းကြီးရဲ့ ဓမ္မကထာကို ဒီမှာတင်ပဲ နိဂုံးကမ္မတ် အဆုံးသတ်လိုက်ပါတယ်”

“သာဓု-သာဓု-သာဓု”

“အေး-ကျန်းမာချမ်းသာစွာဖြင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်မြတ်ကြီးကို နေလသဖွယ် တင့်တယ်အောင် ပြုစုစောင့်ရှောက် ထောက်ပံ့နိုင်သော သာသနာပြု အမျိုးကောင်းသား အမျိုးကောင်းသမီးများ ဖြစ်ကြပါစေ”

“ဆရာတော်ဘုရားလဲ ကျန်းမာချမ်းသာစွာဖြင့် သာသနာပြုနိုင်ပါစေဘုရား”

ဆရာတော် ဦးစန္ဒာဝရာဘိဝံသ

မိုးကုတ်ဝိပဿနာဓမ္မကထိက

ပထမကျော်၊ သာသနဓဇဓမ္မာစရိယ

သကျသီဟဓမ္မာစရိယ၊ စေတီယင်္ဂဏဓမ္မာစရိယ

M.A (Srilanka)

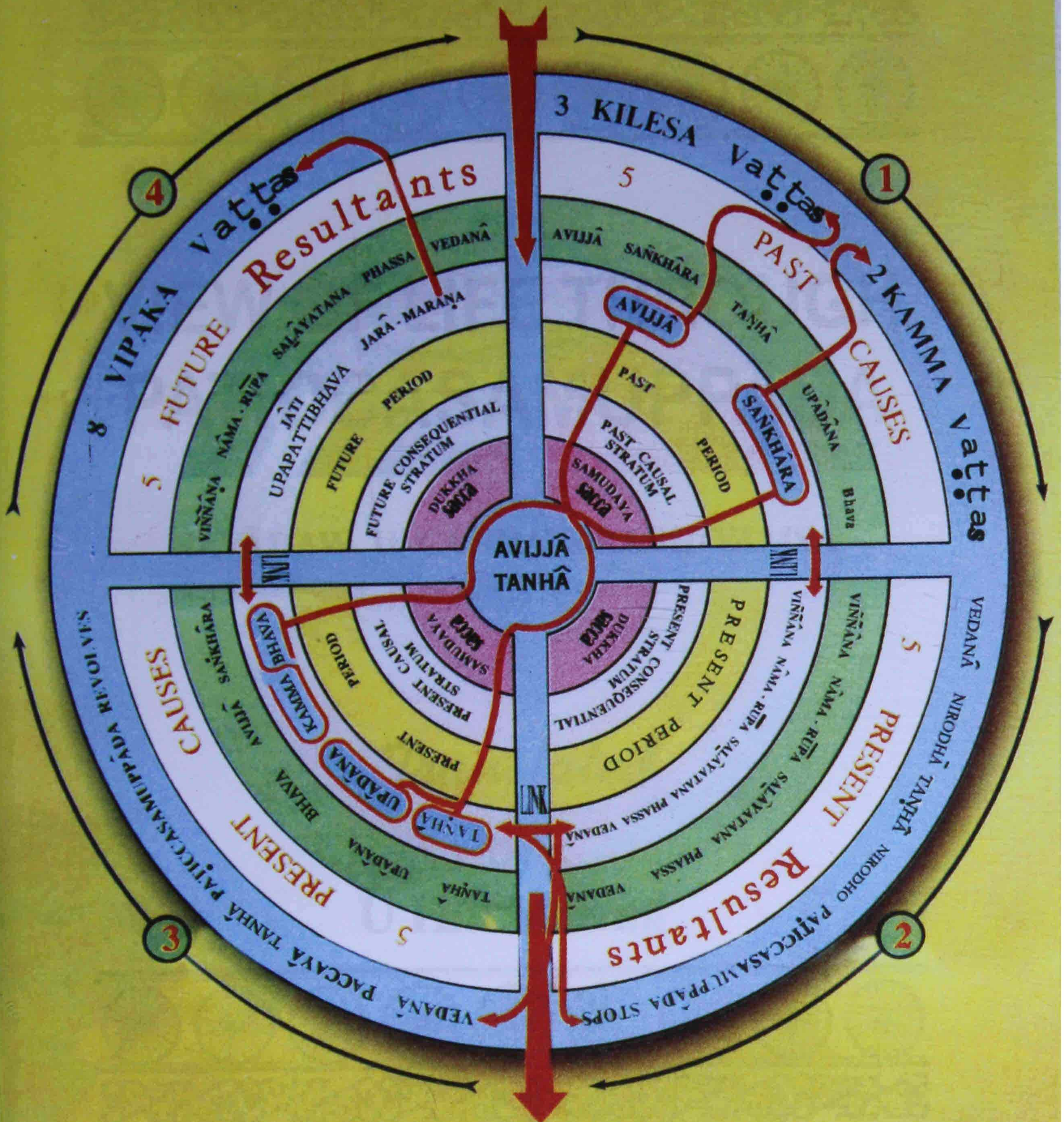
ပါမောက္ခ (ဝိနယ) ပရိယတ္တိမဟာဋ္ဌာန

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာထေရဝါဒ

ဗုဒ္ဓသာသနာပြုတက္ကသိုလ်၊ ရန်ကုန်။

၁-၁-၂၀၀၀

PAṬICCASAMUPPĀDA CYCLE
as explained by
AGGAMAHAṬPANDITA MOGOK SAYĀDAW



Beginning with the two origins, helped by two truths and twelve factors, in four stratum *paṭiccasamuppāda* begins turning the wheel of life in three links bringing about three consequences in three periods with eventual occurrences of twenty. Trying to understand and accepting the truth of *paṭiccasamuppāda* will deliver one to freedom from *samsāra*.



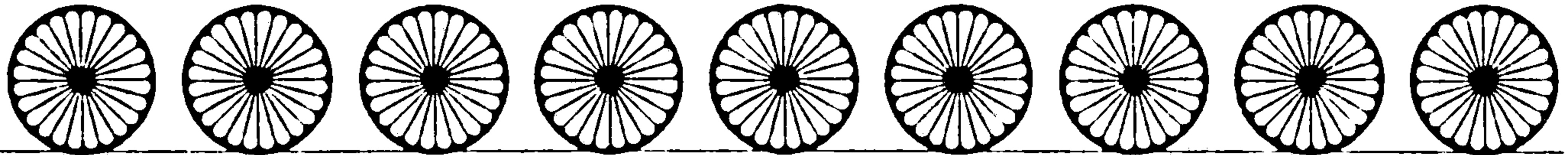
VIEW OF LIFE THROUGH PATĪCCASAMUPPĀDA

SAYĀDAW U CANDAVARABHIVAMSA

Translated

by

U Hla Maung



CONTENTS

	<u>PAGE</u>
PART ONE	1
PART TWO	3
PART THREE	12
PART FOUR	16

PATICCASAMUPPĀDA - THE CYCLE OF DEPENDENT ORIGINATION

Part One

The twelve parts

The Paṭiccasamuppāda, or the Cycle of dependent Origination, summarizes the Buddha's teaching on the conditionality of all physical and mental phenomena of living beings.

The cycle has 12 parts, which are:

- | | |
|-----------------|-------------------------|
| 1. Avijjā | - ignorance or delusion |
| 2. Saṅkhāra | - kamma-formations |
| 3. Viññāṇa | - consciousness |
| 4. Nāma-rupa | - mind and matter |
| 5. Salāyatana | - six sense bases |
| 6. Phassa | - contact or impression |
| 7. Vedanā | - feeling |
| 8. Taṇhā | - craving |
| 9. Upādāna | - clinging |
| 10. Bhava | - becoming |
| 11. Jāti | - rebirth |
| 12. Jarā-maraṇa | - old age and death |

The 12 parts form a cycle, in which each part is conditioned by the preceding part, and in turn, conditions the part that follows.

The formula of Paṭiccasamuppāda is as follows:

1. Avijjā paccayā Sankhārā : through Ignorance are conditioned the Sankhāras, that is, the rebirth producing kamma-formations.

2. **Saṅkhāra paccayā viññāṇaṃ:** through the kamma-formations is conditioned Consciousness.
3. **Viññāna paccayā nāma-rūpaṃ:** through Consciousness are conditioned Mind and Matter.
4. **Nāma-rūpa paccayā saḷāyatanaṃ:** through the physical and mental phenomena are conditioned the "6" Bases.
5. **Saḷāyatana paccayā phassa:** through the "6" Bases is conditioned (sensorial) Impression.
6. **Phassa paccaya vedana:** through Impression is conditioned feeling.
7. **Vedanā paccayā taṇhā:** through Feeling is conditioned Craving.
8. **Taṇhā paccayā upādānaṃ:** through Craving is conditioned Clinging.
9. **Upādāna paccayā bhava:** through Clinging is conditioned the process of kamma-formations and becoming (kammabhava and Upapattibhava).
10. **Bhava paccayā jāti:** through the process of kamma-formation (kammabhava) is conditioned Rebirth.
11. **Jāti paccayā jarā-maraṇaṃ-soka-parideva-dukkha-domanassa-upāyāsā sambhavanti:** through Rebirth are conditioned Old Age, Death, Sorrow, Lamentation, Suffering, Grief and Despair.

Evametassa kevalassa dukkhakhandhassa sumudayo hoti: thus arises this whole mass of suffering.

Part Two

The four groups

The cycle of Dependent Origination can, from another viewpoint, be considered as consisting of four groups, being past causes, present resultants, present causes, and future resultants. The four groups are:

- Group 1. Past life: **Avijjā** (Ignorance)
 Saṅkhāra
 (Kamma-formations)
- Group 2. Present life: **Viññāna** (Consciousness)
 Nāma-rūpa (Mind and Matter)
 Salāyatana (Six Bases)
 Phassa (Impression)
 Vedanā (Feeling)
- Group 3. Present life: **Taṇhā** (craving)
 Upādāna (Clinging)
 Bhava (kammabhava)
 (kamma formations)
- Group 4. Future life: **Jāti** (Rebirth)
 Jatā-marāṇa (old age-death)

Rebirth being the passive process of becoming or upapatti Bhava.

Group One relates to a past life. Group Two and Three relate to this present life. Group Four relates to a future life in Samsāra, the Wheel of life and death.

The Doctrine of **Paṭiccasamuppāda** shows the conditionality and dependent nature of the uninterrupted flux of

all the physical and psychical (mental) phenomena that make up individual existences. An understanding of the Doctrine is essential if we are to really understand the Buddha's teaching.

We will look at each Group of the **Paṭiccasamuppāda** and then we will review "Life" and "Existence" as it is considered in the Doctrine of **Paṭiccasamuppāda** and in the **Abhidhamma**.

Group One

Group one of the **Paṭiccasamuppāda** is made up of **Avijjā** and **Saṅkhāra**. **Avijjā** is ignorance of what really constitutes individual existence. It is delusion regarding Truth and Reality of existence, that in all the bodily and mental phenomena of existence, there is nothing that can ultimately be regarded as a satisfying, self-reliant, independent, abiding "self" or "ego". Ignorance is not to understand suffering, its origin, its extinction, and the path leading to its extinction. Because of ignorance and delusion regarding existence, we are constantly engaged in **Saṅkhāras**, or kamma - formations, which are wholesome or unwholesome deeds, of body, speech and mind. Kamma - formations are deeds born of our volitions, or our wishes and desires.

Most people are thus engaged in all kinds of activities without an understanding of what really constitutes individual existence; they are proceeding like the blind. They are unable to think correctly, they are unable to act cor-

rectly and they are unable to speak correctly. They will never get to where they wish to go. It is only the Ariyā, or Noble Disciples, of the Buddha who have been able to penetrate into the truth of existence, into the understanding of the related nature of mind and matter, of the cause and effect of all mind and matter, and the impersonality (lack of abiding self) of all such phenomena. In the Buddha's dispensation, there are four stages of purity or sainthood, namely the stages of Sotāpanna, Sakadāgami, Anāgāmi and Arahanta or fully purified saint, who is no longer bound by any fetters or defilements.

What then is "life" or "Existence"?

Looking at Group One of the Paṭiccasamuppāda, we can say that life or existence, for most people, is "delusion and kamma-formations or delusion and activities which is with delusion". Our delusions keep us always active, always making new kamma.

Group Two

Group Two comprises 5 components, namely viññāṇa, nāma-rupa, saḷāyatana, phassa, and vedanā, or, in English, consciousness, mind and matter, six bases, impression, and feeling. We will look at each component to deepen our understanding of the continuous flux of life or existence.

Consciousness appears for the first time at conception in the mother's womb. Consciousness is to be aware of

something. It is Consciousness which brings into effect the interplay of mind and matter, which is existence. Mind and matter in turn are linked to the six bases. The six bases are the 5 sense bases, namely, the eye-base for sense of sight, the ear-base for sense of hearing, the nose-base for sense of smell, the tongue-base for the sense of taste, and the body-base for sense of touch, and finally, the sixth base is the mind-base, which is the sense of knowing or being aware of sensual impression.

When a visual object comes into contact with the eyebase, there is consciousness or being aware of this visual object. This however is a very brief look at the process of becoming conscious of a visual object. The Abhidhamma teaches that 14 subtle subfunctions come into play in the process of becoming conscious of an object (*viññāṇa-kicca*). Similarly for the other bases. Because of the six bases, there is a continuous stream of consciousness; consciousness of sights, sounds, smells, tastes, bodily feelings, and thoughts and fantasies.

What then is "Life" or "Existence"

Because of the Six Bases, we spend our time seeing and enjoying visual form, hearing and enjoying sounds, smelling and enjoying scents, tasting and enjoying flavours, touching and enjoying bodily feelings, thinking and fantasizing and enjoying thoughts, imaginings, day-dreams. From the time we wake up, until we fall asleep again at night, because of the six bases, we spend our time looking, listening, smelling, tasting, feeling, or lost in thoughts

and fantasies. There is no rest at all from these activities. We are led by the six bases into spending all our time and all our energies, whether these activities are wholesome or unwholesome, whether they are of use or no use at all. From the day of our birth until the day we are put into our coffins, the six bases take up all our time, How else do we spend our time, if not with our six bases?

"Life" or "existence", from two points of view, is therefore nothing but the six bases leading us into all kinds of physical, verbal and mental activities.

Group Three

Group Three of the Patīccasamuppāda consists of **taṇhā**, **upādāna**, and **kamma-bhava**, in English, craving, clinging, and volitional acts. Bhava here refers to kamma-bhava, all the volitional activities that cause becoming into existence. (**upapatti-bhava** is the resultant rebirth or the coming into existence or **jāti** of Group Four.)

Craving, clearly, is to desire, to want, and to long for some things. But not to want some things, or to dislike some things, is also a form of craving. If we dislike the heat, it is because we like cold. If we dislike the colour green, it is because we like the colour red.

Clinging is strong attachment to something. It is compulsive or obsessive craving. We refuse to let go. Even if we do not actually possess something, we are mentally obsessed by it. We think of it constantly. We will do anything to get it. Do we therefore not create more kamma-

formations? Thus, **upādāna paccayā bhavo**; "through clinging is conditioned the process of volitional acts".

We have look at the Group Three constituents. What do they tell us about "Life" or "Existence"?

Group Three tells us that Life is nothing but likes and dislikes. We meet with something we like and we are all smiles. We meet with something we dislike and we are all frowns. So life is nothing but likes and dislikes, smiles and frowns. We meet with something we like, and we become strongly attached to it. We cling to it mentally, and we react. We react if we like something, and we react if we dislike something. This is **kammabhava**.

If we wish to judge a person's character, we need only look at his behaviour, and how he reacts physically and verbally to external stimuli. It is said that the famous palmist Cheiro once said that he could judge a person by looking at his hands. Regarding this, Napoleon, the famous French general, is reported to have replied that he judged a person by looking at his face. It is a person's face that betrays his clinging (**upādāna**) to his likes and dislikes, and to his views and opinions.

To summarize, what does Group three tell us about life? Group Three constituents, **taṇhā, upādāna** and **kamma-bhava**, tell us that "life" is nothing but our likes and dislikes, and resulting smiles or frowns. In other words, life is nothing but our reacting to external stimuli. We like something and we react in a certain way. We dislike something and we react in another way.

Group Four

Group Four is concerned with future resultant period. Group Four constituents are **jāti**, and **jarā-marāṇa**; in English, rebirth, and old age-death. What then is "life" according to Group Four? Group Four tells us that "life" is to be born, and then to die. This, very briefly and very truly, is what life is. "Life" starts with birth, and it ends with death.

Once, there was a King, and he one day summoned his Prime Minister and ordered that biographies of all the learned men in the world be compiled. The Prime Minister in turn sent orders to all the writers and scholars throughout the kingdom to begin compiling this great work. There was no such thing as writing paper as we know it today. All this great compilation was done on the finest leather parchments available. There were, even then, a great many learned men in the world, and it was some years before the compilation of the biographies was completed. The Prime Minister then informed the King. The king was much pleased. He would read the biographies and at last, he would know all there was to know about all the learned men of the world. The King decided that he would review the biographies on a special day, and when the day arrived, the King and his ministers gathered in the great reception hall of the palace. The order was given for the biographies to be brought before the King, and carriage after carriage rolled into the palace grounds.

There was such a great number of carriages that a great cloud of dust was raised. It was as if an invading army had entered the Palace grounds. Carriage after carriage was filled to capacity with leather parchment biographies. What was the King to do? There was no way he could read all the biographies. He turned to his Prime Minister and ordered, "Make a summary of all the compilations!" What now was the Prime Minister to do. He too had neither the time, nor the inclination, to read the biographies. It would take his whole lifetime. However, the Prime Minister was a wise man, and he had some knowledge of the Abhidhamma. The next day, he presented the King with a summary of the biographies of all the learned men in the world. The summary had three lines. The King read the three lines, and was so pleased with what he read that a great smile spread across his face. The King had read:

1. Learned men were born.
2. Learned men lived.
3. Learned men died.

You cannot get a closer summary than that! And this is what Group Four of the Paṭiccasamuppāda tells us too. "Life" has three parts; is to be born, to live, and then to die, or *jāti, jarā, maraṇa*.

When we look at the Paṭiccasamuppāda, we see two constituents that belong to the future, namely, *jāti* and *jarā-marana*. If we, in our present life, are unable to rid ourselves of the causes, *taṇhā, upādāna, kamma bhava*,

then unfailingly, we will reap these two results, which are **jāti and jarā-maraṇa**. As the Prime Minister wisely realized, no matter how many lives are left to us before we realize the Eternal Bliss of Nibbāna, we can say for certain that we will be born, and we will die. Birth and death. There is no need to elaborate, no need to say more than this. It is the biography of all men.

In this world, man is faced with all kinds of troubles, problems, pain and misery. It is no wonder that people wish to be reborn as celestial beings in the deva world or the brahmā world. But even in the deva and brahmā worlds, where some constituents such as our gross mind-matter component may not be present as in the human world, all remain subject to **jāti and jarā-maraṇa**, birth and death. There is no need to elaborate, no need to say more than this. It is the biography of humans, devas and brahmās. According to the Abhidhamma, life or existence is nothing more than an unending sequence of discrete phenomena, which arise and then pass away. Phenomena come into being or arise (**uppāda**), they exist for an infinitesimally short moment (**thiti**) and then they pass away and disappear (**bhaṅga**). There is nothing else apart from these three phases. People in an intensive retreat for insight meditation should strive to realize this truth.

Part Three

Eight points of view

In studying how and why an individual life can come into existence, there are different ways of looking at the cause-and-effect links in the Paṭiccasamuppāda?

View One : Two original causes

Two original causes or two original evils are avijjā and tanhā- why an individual life comes into being. Rid yourself of avijjā and tanhā and you can bring the cycle of existence to a stop.

View Two: Two truths

Life having started, what is the truth of existence- there are just two truths regarding existence 1) Dukkha-saccā, the truth of dukkha, that existence is suffering and misery, and 2) Samudaya-saccā, the truth of the origin of suffering. And what is the truth of origin of suffering? The truth of the origin of suffering is that it is craving- tanhā- which is the cause of all suffering. There is nothing else apart from these two truths in our life.

View Three: Four main groups

Existence can be viewed as simply consisting of Four Groups, namely, past causes, present results, present causes, future results. Past causes give rise to present results. Dependent on present results, present causes arise, and because of present causes, there arises future result.

View Four: Twelve components

Once life or existence has come into being, there comes into being at the same time, the twelve components of the

Paticcasamuppāda, each dependent on the previous, and giving rise to the following. Each is both cause and effect, and it is impossible to say which component is the dominant or driving force. But together, they perpetuate an unending cycle of repeated life, suffering, and rebirth.

View Five: Three main connectors or links

Existence can also be viewed as formed by three main connectors.

1. Between **saṅkhāra** and **viññāna**, because **saṅkhāra** (kamma-formations) gives rise to consciousness in a new birth.
2. Between **vedanā** and **taṇhā**, because it is **vedanā** that causes **taṇhā**.
3. Between **kamma-bhava** and **jāti**, because it is our kamma (deeds) that bring about rebirth.

Time-wise we can look upon the links as being

1. between past causes and present results
2. between present effects and present causes
3. between present causes and future effects.

View Six: Three circles

We may look at the **Paticcasamuppāda** as consisting of circles of defilements (**kilesa vaṭṭa**), circles of volitional activities (**Kamma vaṭṭa**), and circles of resultants (**vipāka vaṭṭa**).

Kilesa vaṭṭa consists of **avijjā**, **taṇhā**, and **upādāna**.

Kamma vaṭṭa consists of **saṅkhāra** and **kamma-bhava**.

Vipāka vaṭṭa consists of **viññāna**, **nāma-rūpa**,

saḷāyatana, phassa, vedanā, jāti, upapatti-bhava, jarā-maraṇa.

The causal **kilesavaṭṭa** and **kammavaṭṭa** give rise to resultant **vipāka vaṭṭas**. Using the **vipāka** components, we create more causal **kilesavaṭṭa** and **kammavaṭṭa**. Like waves breaking onto the beach just as one wave breaks onto the beach, countless others are forming out at sea, ready to follow onto the beach, one after another in an endless and unending succession. So this too is what life or existence is all about.

View Seven: Three time periods

Existence can be considered as comprising past, present and future time periods. Past causes give rise to present effects. We reap what we sow. But we are unable to meet these effects with poise and equanimity. We cannot let them just remain what they are, which is, the effects or results of past causes. Rather, we react to them. We allow these effects to anger us, or to seduce us, and we react verbally or bodily, or we let our minds become lost in imaginings and fantasies, thereby creating more causes. We allow present effects to become present causes. The body that we now have become a link between past cause and future effects.

View Eight: Twenty components

Existence can also be viewed as consisting of twenty components. This is an expansion of the twelve as originally taught by the Buddha.

Thus, five past causes are **avijjā**, **sankhāra**, **taṇhā**, **upādāna**, and **kamma bhava**. They give rise to five present effects, namely, **viññāṇa**, **nāma-rūpa**, **salāyatana**, **phassa** and **vedanā**. We use these five effects to create five present causes, **taṇhā**, **upādāna**, **kammabhava**, **avijjā** and **sankhāra**. As a result, we reap in the future five effects, which are **viññāṇa**, **nāma-rūpa**, **salāyatana**, **phassa** and **vedanā**.

To summarize our understanding of the Paticcasamuppada, existence can be viewed as being composed of:

1. Two original causes, **avijjā** and **taṇhā**.
2. Two truths, **dukkha saccā** and **samudaya saccaā**.
3. Four main groups, past causes, present results, present causes and future results.
4. Twelve components, as originally enumerated by the Buddha.
5. Three main connectors or links, **sankhāra-viññāṇa**, **vedanā-taṇhā**, **kamma bhava-jāti**.
6. Three circles (**vattas**) of **kilesas**, **kammas**, and **vipākas**.
7. Three time periods, past, present and future.
8. Twenty components in four groups of five.

Part Four

The view of life through Paticcasamuppāda

How individual lives vary greatly

We have said that all biographies can be summarized as:

They are born.

They lived

They died.

Individual lives of course vary greatly in detail. Some are born into wealthy families. Some are born poor. But wealth is not all. Rich people can have lives filled with difficulties, hardships, great unhappiness, while materially poor people can have lives that are filled with happiness. Some are born with excellent health. Some are sickly. Some are long-lived, some are short-lived. Some are born with happy dispositions, or with inborn courage; others are easily agitated, frightened or worried. Some are born good-looking, some are ill-formed. Some are intelligent, other are less so. The list of differences between people is endless.

And each of us lead lives no two of which can be identical. Shakespeare wrote, "All the world's a stage." But who is the stage-master who assigns to each of us our roles? This stage-master is none other than our kamma, for the Buddha has said, "Beings are heirs to their kamma." To help us understand individual existences better, let us review Paticcasamuppāda in reverse order. The Abhidhamma examines the experience of death in detail.

but here, we will consider just two kinds of death, a good death, and a bad death. A good death is one in which a dying person recalls or thinks about wholesome deeds. If a person of bad character remembers or performs a good deed just before dying, he may receive a good rebirth. Alternatively, a good person may remember or do a bad deed before dying and thereby get a bad rebirth.

Generally speaking, a person's death will be a reflection of how he has lived. To have lived well is generally to die well, and to have lived badly is generally to die badly. If a person desires a good death, he should live a good moral life, with goodwill and compassion towards all. If a person has lived in an agitated way, if greed, anger, delusion, self-deceit, envy, pride and self-interest have been the dominant and controlling factors in his life, then he is unlikely to have a gentle and peaceful death. Paṭiccasamuppāda teaches us "**Jātipaccayā Jarāmarañam**". The stage of becoming creates different deaths. It is because of the great variety and complexity of past deeds, or kamma, that there are a great variety and complexity of lives. Who is responsible for our well-being in life? Who is to be blamed for our troubles? Who is to be thanked for our comforts. The truth is that our deeds are responsible for our present conditions in life. This is a basic tenet of the Buddha's teachings. A good Buddhist realizes that no one else is responsible for the conditions of his present life. He does not blame any one

else for his troubles. They are self-made, the fruits of his past deeds. In general, past good kamma will give rise to good things in the present, and conversely, past bad kamma will give rise to bad things. If we have committed both good and bad things in the past, then we can expect our life to have ups and downs, like the flight of a woodpecker which is said to be high one moment, and low the next. But whatever ups and downs you may encounter, don't point the finger of blame at other people. Instead, review your past actions. Review your past states of mind to determine whether it is mostly goodwill or anger that has governed your deeds. This proposition teaches that wholesome and unwholesome kamma-formations are the cause of future rebirth and destiny. Also, "**bhava paccayā jāti**" - through the process of volitional acts is conditioned rebirth. This proposition teaches that through the wholesome and unwholesome kamma process (kamma-bhava) is conditioned the rebirth-process (upapatti-bhava).

By kamma is meant not only actions in a past life, but past actions in this present life, and even actions in lives before the previous life. A person will do a great many deeds in a lifetime. Good or wholesome deeds, motivated by goodwill, compassion, faith, wisdom or knowledge, duty; and bad or unwholesome deeds motivated by desire, greed, anger, fear, envy, pride, selfish interest, and so on. There will be deeds done with great enthusiasm, or deeds done half-heartedly, or without interest. There will

be deeds done with mindfulness, and deeds done in a careless or automatic way. People may appear to be carrying out similar actions, such as praying at the pagoda, or giving alms or donations, or cooking a meal, or speaking to friends, but what cannot be seen or guessed at will be their inner thoughts. Their outward actions may look the same, but their states of mind will vary greatly. And in all these acts, it is volition or "cetanã" which is of great importance; "cetanã", which is unseen, unknown to others, and varying greatly from one person to another. In any one situation, there is a great variety and complexity of acts being carried out by many people, each with different states of mind. Even within just one person, state of mind is extremely complex, varying constantly, not just from hour to hour, but even from one moment to another. Even in the act of worship, in the calm of the early morning, many people are unable to maintain concentration and mindfulness, but vagrant thoughts must flit constantly across their minds. Having come into a new existence, as we have stated previously, past kamma will bear fruit when the time and conditions are appropriate. There is no escaping kamma, although the interplay of kamma is so complex that weak kamma may be replaced or cancelled by stronger opposing kamma, or strengthened by similar kamma. Thus, a person may be enjoying a period of great comfort or success in life due to past wholesome kamma being in effect, when suddenly, counter-active or oppos-

ing kamma may come into play, bringing illness, or material loss. On the other hand, a person leading a rather miserly existence due to past unwholesome kamma may unexpectedly find life taking a turn for the better as past wholesome kamma come into effect.

King Kusa and Princess Pabhāvati

To illustrate the working of kamma, we here digress a little with the story of King Kusa, the Bodhisatta, and Princess Pabhāvati (Papawati), who was in a later life to be Princess Yasodharā.

In a previous lifetime, the Bodhisatta was the younger of two brothers, and lived with his elder brother. One day, he returned home late to find a cake meant for him had just been put into the bowl of a Paccaka-Buddha (silent Buddha) by his sister-in-law. He therefore spoke angrily to her, and snatched back his cake from the monk's bowl. Thereupon, his sister-in-law filled the monk's bowl with fresh butter, and made this wish: "As a result of this gift, may I be reborn beautiful, and not ever again have to live in the same household as this rude person (her brother-in-law)". Not to be outdone, the younger brother put back the cake in the monk's bowl and wished: "And however far away she may be reborn, may I have with the power to make her my bride." The sister-in-law was reborn as Princess Pabhāvati, the eldest and most beautiful daughter of a king. The younger brother was reborn as King Kusa. For first angrily snatching back the cake from the

monk's bowl, he was born ugly, but as a result of giving back his cake, his wishes bore fruit, for he was exceedingly wise. Princess Pabhāvati was betrothed to King Kusa by her parents, but upon discovering later how ugly he was, she ran away back to her parents' palace. King Kusa followed, and for many months undertook all kinds of menial work to be near Princess Pabhāvati, unrecognized by all except Princess Pabhāvati. She however spurned his love, saying: "As well to catch the wind within a net, as woo unwilling maid."

Eventually, her father angered at her refusal to accept King Kusa, and her father's palace surrounded by enemies, she had no choice but to turn to King Kusa for help. King Kusa thereupon overcame all their enemies, and won the Princess' heart through his magnanimity, courage and skills.

Types of Clinging

We might ask ourselves why kamma is so extraordinarily complex, and why it has such a wide range. Why do people engage in wholesome or unwholesome activities? The answer is given in the paticcasamuppāda: **upādānapaccayā bhavo**, or "through Clinging is conditioned the process of kamma (volitional activities)." It is because our individual clingings are so extraordinarily complex and wide-ranging, that our kamma-bhava or existence-forming volitional activities are so complex and wide-ranging.

Individuals vary greatly. Some are soft-spoken, some are coarse and abrupt, some are kind and gentle, some are

callous and cruel. Some are selfish, others are altruistic or civic-minded. All these differing characteristics have been developed and nurtured through many lives. Clinging is a strengthened form of desire. It is desire become obsessive. Buddhist scriptures recognize four main types:

Type of clinging:

- kāmupādāna : clinging to sensuous pleasures
 ditthupādāna : clinging to views and opinions
 sīlabbatupādāna : clinging to rules, rituals, habits
 attavādupādāna : clinging to self or ego.

Kāmupādāna, clinging to sensuous pleasures, is easy enough to understand, and it is the cause of a great many of our deeds. We speak, we do, we imagine and fantasize because of our sensual clingings, or our intense liking for someone, something, or some activity. The basis for our clinging is of course our nāma-rupa (mind and matter), salāyatana (six sense bases) as a result of which we get phassa (impressions) and vedanā (feeling).

There are as many types of clinging as there are individuals. Some of us cannot do without watching certain television programmes, some of us are compulsive smokers, or betel-nut chewers. Some cannot stop drinking, even though it is leading them to social and financial ruin. Others spend huge amounts of money buying beautiful objects to satisfy their clinging to beauty in form. Of course, such craving and clinging can never be satisfied.

Ditthupādāna is clinging to erroneous views and opinions such as "alms and offerings are useless, ...there is no fruit and result for good and bad deeds,....".

Silabbatupādāna is clinging to mere rules and rituals in the firm belief that one may thereby reach purification. There were, and there still exist, many strange and interesting rules and rituals. In the time of the Buddha, there were many weird ascetics. Some lived like dogs, ate like dogs, slept like dogs curled up on the ground, and even urinated like dogs with one leg raised. Some lived like cows, ate grass, and slept like cows with hands and legs tucked underneath their bodies.

Nigantha Nātaputta and Makkhali Gosāla were leaders of sects who believed themselves purified of all defilements. They went around naked. Even to this day, followers of Nigantha Nātaputta, known as Jains, are to be found in India, wandering the streets naked. People may wonder how they could be so shameless. Their answer is that the human body is neither desirable nor attractive. Just as there was no need for adornment, there was no need for concealment. The human body should neither attract nor repel. There was surely no need for clothes! What can others give in reply.

Attavādupādāna is clinging to self or ego as an enduring, independent entity. Attavādupādāna results in persons with inflated egos, "know-alls" who know everything, can do everything, and want to be involved in everything, and who are inordinately self-important.

We all have a wide range of things to which we cling, to greater or lesser extents, giving rise to a great variety of personality types or characteristics. Consequently, we have differing outlooks on life, differing purposes or objectives, differing reactions to people and events that we encounter. Since we think, speak and act in differing ways, we are all constantly creating vastly differing types of kamma. The fruits of differing kamma are differing conditions of rebirth and differing lives. Is it any wonder that among the billions of individuals on this planet earth, no two lives can be identical; all lives are different when looked at closely.

Desire or craving conditions clinging

Why are people's characters so different that they are constantly engaged in differing wholesome and unwholesome deeds, from dawn till dusk, and indeed from the cradle to the coffin? Again, the Paṭiccasamuppāda gives us the answer; *taṇhā paccayā upādānaṃ*, through craving is conditioned clinging."

Craving or desire, our strong likes and dislikes, when further strengthened, mold our character. Character traits, developed, strengthened, and reinforced through many lives in saṃsāra become inborn. Buddhist scriptures, for example, the Visuddhimagga, recognize several inborn characteristics (carita) such as the greedy-natured (ragacarita), the hateful-natured (dosa-carita), the dull-natured (moha-carita), the faithful--natured (saddhā-

carita), the intelligent-natured (buddhi-carita).

We can all recognize many types among our friends and acquaintances. Some are attracted to form, and happily spend hours admiring works of art; some are attracted to opinions and ideas, and are happy just arguing and discussing; some are born critics, and must always be criticizing one thing or another. When they themselves are criticized however, they may rear up angrily like disturbed cobras. Some are selfish and self-centered. They must always have centre stage. Some like classical music while others like modern music, some give priority to clothes and keeping up appearances, others care less about clothes, and like to eat well.

Why there are so many lives

Why are there so many different lives? The Paṭiccasamuppāda gives the answer. Taṇhāpaccayā upādānaṁ. Upādānapaccayā bhavo. Bhavapaccayā jāti. Craving or desire conditions clinging, clinging conditions volitional acts, volitional acts condition rebirth. The Paṭiccasamuppāda, nature's law of cause and effect, tells us that from our cravings or desires spring all our different clinging, characters and all our lives. Some parents wish ardently for their children to succeed in life. They want their children to be virtuous, hard-working, prosperous and happy. However, children, as all of us are, are heirs to our deeds, and while some grow up successful, others must reap bitter fruits no matter how hard they try. There

is therefore absolutely no use in becoming angry with other people or with ourselves. Just understand and accept that we all lead different lives because of our different desires, clingings, and resulting characters. To understand and accept in this way will bring your problems into the proper perspective and give you greater peace of mind.

Feeling conditions craving

Let us take this matter a little further and consider why craving should differ from person to person. Where can we look for the answer? Yes, the Paticcasamuppāda. "**Vedanā paccayā tanhā**" - through feeling is conditioned craving. It is because the feelings that arise are not the same that craving is not the same. Some people like to be spoken to in a courteous soft manner, others find this irritating and prefer speech that is direct, even abrupt. Some enjoy flattery, others like the blunt truth, although, as the following story illustrates, it normally doesn't pay to be too truthful.

Once, a traveller came upon a poor hut just outside a village, and tired and thirsty, he entered to ask for a little water. He found inside an old woman, apparently living alone. Curious, he asked the old woman, "Are you living alone, and why outside the village? Have you no children?" The old woman replied, "Young man, I am a person who always speaks the truth, and for this reason, I have been banished by the village elders to this poor hut outside the village."

The traveller took the water the old woman offered, and thought to himself, "A truthful person ought to be praised and honoured, not banished like this. What was the world coming to?" And taking his leave of the old woman, he left the hut and continued on his way. He had left his shoulder bag in the hut, however, and the old woman, not knowing his name, called after him, "Hey! Black, crossed-eyed crippled, you've left your bag behind!"

The traveller, who was in truth dark-skinned, cross-eyed and walked with a limp, came back to the hut and took his bag, but could not help retorting, "Hey, old woman, you're lucky indeed! The villagers should have done more than just banished you from the village!"

So please be careful and think before replying if someone comes to you and says, "Please tell me honestly." It is just a turn of phrase. Most people don't want you to be too honest.

Because feelings that arise from external stimuli are not the same from person to person, do not be surprised that likes and dislikes should differ. Don't become angry because others like what you dislike or don't like what you like. Some of us like to read about the Buddha's teachings. They derive feelings of inspiration, comfort, encouragement and satisfaction from deepening their learning. Others can derive no such feelings. Without such feelings, there can be no question of liking such activity.

In the time of the Buddha, the Buddha never failed to inspire and delight his disciples. For someone like

Devadatta, however, the sight of the Buddha was not welcome. Devadatta wanted to create a schism in the sangha. For Devadatta, the Buddha and his teachings no longer evoked feelings of devotion and worship. Instead, there arose feelings of anger and frustration.

We can also consider the eating habits of vultures. These are big birds which feed on the rotten meat of dead dogs. What is utterly repulsive to us is utterly tasty to them. Pickled fish sauce, ngapi, is another example more familiar to us. Many people say it smells of rotted fish, but many people find it delicious. Perhaps it would be rude to suggest that some people like pickled fish sauce just as vultures like rotted dog meat. Because feelings are different, our likes and dislikes are different. We cling to different things. We have different outlooks, and we have different purposes. We think, we speak and we act in different ways. Consequently, our kamma being different, the fruits we reap are different.

Impression conditions feeling

Why are feelings different from person to person? The Paṭiccasamuppāda tells us: "**saḷāyatana paccayā phasso, phassa paccayā vedanā**" - through the six bases is condition impression, through impression is conditioned feeling. The Buddha's teaching is comprehensive and specific. For the six bases, there must be also consciousness, mind and matter, thus we speak of consciousness, mind and matter six bases, impression and feeling as a group.

Dependent on the six bases are seeing, hearing, smelling, tasting, touching and thinking; six kinds of consciousness conditioning six kinds of impression. Quite clearly, people with different backgrounds and different characters are going to react differently to impressions received through the six bases.

For example, during the time of Buddha, different feelings arose on seeing the Buddha. Ānanda was the Buddha's chief attendant. A cousin of the Buddha, he was utterly devoted to the Buddha. At the sight of the Buddha, he felt the greatest respect, and although of the same age, he attended upon the Buddha as a young novice might attend an aged and venerated Sayādaw. Sāriputta was a very senior monk who was second only to the Buddha in his wisdom and ability to explain the Buddha's doctrine. Consequently, he felt heavily his responsibility as spokesman for the Buddha. Kassapa the Great was another senior monk, and this venerable elder was always reminded that one day, the heavy responsibility for the Doctrine's purity and perpetuation would fall on his shoulders. Devadatta was another monk who was also, like Ananda, the Buddha's cousin. He believed that the Buddha ignored him while giving favour to other monks, and as a result, the sight of the Buddha aroused feelings of anger, hatred, frustration and envy.

Different feelings arose because the backgrounds and characters underlying were different. Cultural background

too has an important influence on impressions and feeling, because people become accustomed to sights, sounds and ways of thinking. Modes of dress, behavior and thinking that are acceptable, perhaps even commendable, to western people might therefore be unacceptable, or grossly improper, or incomprehensible to any one from Myanmar. This is merely an example of the Paticcasamuppāda at work- different impression condition different feelings, such feelings condition different cravings, such cravings condition different clingings, such clingings condition different deeds, and these deeds condition different lives. The Paticcasamuppada truly has an answer for everything.

With respect to impressions and feelings, an Indian woman looks good in a *sari*, a Chinese woman looks good in *trousers*, a Myanmar woman looks good in a *htamein* (sarong), and a westerner looks good in a *skirt*.

Why we are here

Why are we where we are? The answer is that our past delusion and deeds (avijjā and sankhāra) have put us where we are. If our past delusion and deeds had sent us to England, the fruit of our deeds would be English sights and sounds, bread and butter, and probably the Ten Commandments. If our delusion and deeds had sent us to India, to perhaps a family of Jain devotees, then we might now be worshipping naked Jain ascetics. As it is, our past delusion and deeds have sent us to Myanmar, and

we have now the great opportunity to learn and practise the Buddha's teachings. It is these teachings that will show us how to break out of our ignorance, how to break free of our craving and clinging, and how to win release from the unending suffering of **Samsara**.

Prepare to die well

As Buddhists, we believe in an existence after death. However, we do not believe in an all-mighty saviour who will save us. Rather, it is our own efforts, our own good deeds, that will give us a good rebirth. At the time of death, the last consciousness (the "death citta") of this present existence is followed by the first consciousness (the "rebirth linking citta") in the next existence. The rebirth-linking citta is a resultant citta produced by the past kamma responsible for the kammanimitta or gati-nimitta (portends or signs of destiny) which present themselves during the final and crucial moments of consciousness before death. A good rebirth is crucial for us as we undergo one rebirth after another, because our purpose must be to purify ourselves by following the Buddha's teachings of **dāna** (charity), **sīla** (virtuous living) and **bhāvanā** (mental development), until finally we win release from **saṃsāra**.

A good death is therefore crucial. A death with a smile on our face. One of our most important purposes in this life must be to prepare for a good death. It is hoped that by learning about the Paticcasamuppāda and thinking about it carefully and deeply, we can come to grasp the truth of

the conditionality of all existence. We should avail ourselves of the opportunity to practise insight meditation (vipassanā), so that we can realize for ourselves the truth of the Paṭiccasamuppāda.

We are where we are today because of past causes, and whatever we do now, there will be wholesome or unwholesome consequences. Daily we are bombarded with impressions through the six bases. Sights, sounds, smells, tastes, touch and thoughts. May we be ever mindful of how we react to these impressions. May we be able to react to them mindfully in wholesome ways. May we thus find ourselves on the Right Path, the Buddha's Path, to release from suffering, to the attainment of the eternal peace of Nibbāna.

Nibbāna - the extinction of suffering

We began with the first half of the Paṭiccasamuppāda. Now we present the second half, which is nothing less than the way out of saṃsāra.

The Paṭiccasamuppāda (second half):-

Through the total fading away and extinction of ignorance, the Kamma-formations are stilled. Through the extinction of kamma-formations, consciousness arises no more. Through the extinction of consciousness, mind and matter arise no more. Through the extinction of mind and matter, the six bases arise no more. Through the extinction of the six bases, impressions arise no more. Through the extinction of impression, feeling arises no more. Through the ex-

extinction of feeling, craving arises no more. Through the extinction of craving, clinging arises no more. Through the extinction of clinging, the process of volitional acts arises no more. Through the extinction of the process of volition acts, rebirth is no more. Through the extinction of rebirth, old age and death, sorrow and lamentation, pain, grief, and despair arises no more. Thus takes place the extinction of this whole mass of suffering.

A final aspiration

As good sons and daughters of the Buddha, may we, through insight meditation, be able to break the bonds of ignorance and craving, and realize the eternal Peace of Nibbāna. May we work successfully for the propagation and perpetuation of the Buddha's teachings.

SAYĀDAW U CANDAVARABHIVAMSA

☀ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ဘဝစက်ဝန်းလို့ ဘာသာပြန်ကြတယ်၊
ဘဝစက်ဝန်းဆိုတာ သက်ရှိရယ်လို့ စဖြစ်လာကတည်းက
ပေါ်လာရသလို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဆိုတာလည်း သက်ရှိရယ်လို့
စဖြစ်လာကတည်းက ပေါ်လာတာပါ။

☀ ဘဝစက်ဝန်းထဲ လည်ပတ်နေသူတွေဟာ ကိုယ့်စိတ်
တိုင်းကျ ကိုယ်ဖြစ်စေချင်သလို လည်ပတ်နေရတာ မဟုတ်
ဘူး၊ ရောက်ရာဘဝမှာ ကြုံသလို အဆင်ပြေအောင်
ကြည့်နေသွားကြရတာ။

☀ အဆင်ပြေအောင် နေတယ်ဆိုပေမယ့် နေချင်တိုင်းလည်း
နေလို့မရဘူး၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ကိုယ်ကိုယ်တိုင်
သတိမပြုမိတဲ့ ကိုယ့်လုပ်ရပ်တွေ၊ ပြောဆိုမှုတွေရဲ့
တုံ့ပြန်မှုဒဏ်ကို ခံနေရလို့ပဲ။

☀ အဲဒါ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ရှုထောင့်က မြင်တဲ့ ဘဝရဲ့ အဓိပ္ပာယ်
ပါပဲ။

ဦးစန္ဒာဝရာဘိဝံသ